

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1133111

**ANALÝZA ZAHRANIČNÉHO OBCHODU A ZMENY V JEHO
ŠTRUKTÚRE**

2011

JURAJ MALACKÝ

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

**ANALÝZA ZAHRANIČNÉHO OBCHODU A ZMENY
V JEHO ŠTRUKTÚRE**

Bakalárska práca

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	6284700 Ekonomika podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Školiteľ:	prof.Ing.Kuzma František,PhD.

Nitra 2011

Juraj Malacký

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Juraj Malacký vyhlasujem, že som zaverečnú prácu na tému Analýza zahraničného obchodu a zmeny v jeho štruktúre vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 13.mája. 2011

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi **prof. Ing. Františkovi Kuzmovi** za pomoc, odborné vedenie cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Bakalárska práca s názvom Analýza zahraničného obchodu a zmeny v jeho štruktúre je zameraná hlavne na vývoj zahraničného obchodu v posledných rokoch ako na odvetvie národného hospodárstva ktorý zahŕňa obeh tovarov a služieb prekračujúcich hranicu a ekonomiku danej krajiny. Cieľom práce je podrobná charakteristika zahraničného obchodu s podrobnejším sa zameraním na automobilový priemysel ktorý sa stal hybnou silou slovenskej ekonomiky. Ďalším cieľom je zmapovať dovoz aj vývoz podľa tried colneho sadzovníka ako aj podľa skupín tovarov SITC Rev.3. Práca je rozdelená na niekoľko častí. Úvodná časť je venovaná vymedzeniu základných pojmov, a rôznych názorov k riešenej problematike. Sú to pojmy ako zahraničný obchod, medzinárodný obchod, zahranično – obchodná politika a atď. Záver je venovaný podrobnému spracovaniu zahraničného obchodu Slovensku v posledných rokoch a zdokumentovaniu významného podielu automobilového priemyslu na celkovom obchode SR. V úplnom závere práce sme pomocou výsledkov ukazovateľa RCA a Gruber – Loydovho indexu poukázali na to že automobilový priemysel je dôležitou súčasťou slovenskej ekonomiky.

Kľúčové slová – zahraničný obchod, medzinárodný obchod, clo, colny sadzovník, komoditná štruktúra

Abstrakt

Bachelor work with name Analysis of foreign trade and changes in structures is focus to foreigner trade and progress for last few year like part of national economy which includes circuit of products and services out from economics and borders of Slovak republic. This work is characterize detailly foreigners trade with focus to automotive which has strenght position on Slovak market. Another object is processing classes of import and export by groups in SITC Rev.3. This work is devided for a few parts. Introductory section is devoted defining the basic concepts and different views to solve this problems. These are concepts such as foreign trade, international trade, foreign - trade policy etc. The conclusion is devoted to a detailed mapping and analyse of foreign trade in recent years in Slovakia documenting and presenting important part of automotive industry's share of total trade of the SR. In the end, we work with the results of a pointer RCA and Gruber - Loyd's index and showing how important is automotive from Slovakia and for Slovak's economy

.

Key words - foreign trade, international trade, customs, customs tariff, commodity structure.

Obsah

Obsah	6
Zoznam ilustrácií	8
Zoznam tabuliek	9
Zoznam skratiek a značiek	10
Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Zahraničný obchod	12
1.2 Charakteristika medzinárodného obchodu	16
1.3 Zahranično-obchodná politika.....	19
1.4 Opatrenia zahranično – obchodnej politiky.....	21
1.5 Platobná bilancia	25
2 Cieľ práce.....	29
3 Metodika práce.....	30
4 Výsledky práce a diskusia	32
4.1 Vývoj zahraničného obchodu SR	32
4.1.1 Dovoz zahraničného obchodu v sledovanom období	32
4.1.2 Vývoz zahraničného obchodu v sledovanom období	33
4.2 Teritoriál na štruktúra zahraničného obchodu SR	35
4.2.1 Vývoj zahraničného obchodu SR s vybranými krajinami za obdobie rokov 2006 až 2009	35
4.2.2 Vývoj zahraničného obchodu SR s vybranými krajinami za obdobie rokov 2006 až 2009	37
4.3 Komoditná štruktúra zahraničného obchodu SR.....	38
4.4 Komoditná štruktúra podľa tried colneho sadzobníka.....	41
4.5 Najvýznamnejší vývozcovia a dovozcovia	43
4.6 Zahraničný obchod SR s motorovými vozidlami.....	45
4.6.1 Vývoj vývozu automobilového priemyslu.....	46
4.7 Zahraničný obchod SR s motorovými vozidlami.....	46
4.8 Vývoj nezamestnanosti a vplyv vstupu automobiliek.....	49
4.9 Zahraničný obchod s motorovými vozidlami podľa tried colneho sadzobníka.....	51

4.10	Zahraničný obchod s motorovými vozidlami podľa kapitol colneho sadzobníka.....	52
4.11	Ukazovatele obchodu s motorovými vozidlami	53
4.12	Vývoj výroby vozidiel na Slovensku	54
	Záver	56
	Zoznam použitej literatúry	59
	Prílohy.....	61

Zoznam ilustrácií

Obr. 1	Vývoj dovozu v posledných rokoch	32
Obr. 2	Vývoj vývozu v posledných rokoch	33
Obr. 3	Dovoz, vývoz a saldo v poslednom desaťročí	35
Obr. 4	Štruktúra dovozu v %	38
Obr. 5	Štruktúra vývozu v %	38
Obr. 6	Dovoz podľa tried SITC	40
Obr. 7	Vývoz podľa tried SITC	41
Obr. 8	Vývoj vývozu v mld. eur.	46
Obr. 9	Vývoj predaja vozidiel v jednotlivých kvartáloch od roku 2008.....	48
Obr. 10	Vývoj nezamestnanosti	50
Obr. 11	Porovnanie vývozu a dovozu triedy XVII s celkovým dovozom a vývozom	51
Obr. 12	Grafické znázornenie podielu kapitoly 87 na celkovom dovoze a vývoze.....	53
Obr. 13	Vývoj produkcie aut na Slovensku	55

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Dovoz, vývoz a saldo v posledných desiatich rokoch	34
Tab. 2	Dovoz a vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení	37
Tab. 3	Zahraničný obchod podľa skupín tovarov v roku 2009	39
Tab. 4	Najvýznamnejší dovozcovia	43
Tab. 5	Najvýznamnejší vývozcovia	44
Tab. 6	Vývoj vybraných ukazovateľov v roku 2008 a 2009.....	47
Tab. 7	Výroba vozidiel na Slovensku	47
Tab. 8	Porovnanie dovozu a vývozu kapitoly 87 s celkovým vývozom a dovozom.	52

Zoznam skratiek a značiek

b.c. bežné ceny

eur. euro

č. číslo

EÚ-27 Krajiny patriace do Európskej únie Nemecko, Česká republika, Taliansko, Rakúsko, Poľsko, Maďarsko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Holandsko, Belgicko, Španielsko, Švédsko, Slovinsko, Dánsko, Fínsko, Írsko, Grécko, Portugalsko, Rumunsko, Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Litva, Slovensko

EZVO Island, Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Nórsko

Kap. Kapitola

mil. milion

mld. Miliarda

SR Slovenská republika

RCA Ukazovateľ komparatívnych výhod

ZO Zahraničný obchod

SITC Rev.3 Štandardná medzinárodná klasifikácia obchodu tretie vydanie

OECD - Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Island, Kanada, Luxembursko, Nemecko, Nórsko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko, Švédsko, Švajčiarsko, Taliansko, Turecko, Veľká Británia, USA, Japonsko, Fínsko, Austrália, Nový Zéland, Mexiko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Kórejská republika, Slovenská republika, Chile, Estónsko, Izrael, Slovinsko

Úvod

Zahraničný obchod tvoria dve zložky, a t.j. export čiže vývoz a import čiže dovoz danej krajiny. Ak sčítame hodnotu exportu a importu za určité obdobie dostávame obrat zahraničného obchodu. Zahraničný obchod je časť národného hospodárstva danej krajiny, ktorá zahŕňa obeh tovaru a služieb, prekračujúci hranice a ekonomiku danej krajiny.

Je to jeden zo spôsobov zapojenia národného hospodárstva krajiny do svetového hospodárstva a do medzinárodnej deľby práce v rámci svetovej ekonomiky a globálnej ekonomiky.. Je súčasťou národného reprodukčného procesu, pričom má pomerne samostatné postavenie.

Medzinárodný obchod je výmena tovaru alebo služieb rôznych subjektov určitého štátu v rámci celého svetového hospodárstva. Miera zapojenia štátu do medzinárodného obchodu označujeme ako otvorenosť ekonomiky alebo uzavretosť ekonomiky.

Platobná bilancia je zhrnutím všetkých ekonomických tranzakcií medzi krajinou a všetkými inými krajinami väčšinou za obdobie jedného roka.

Zahraničný obchod má význam pre menšie ekonomiky ktoré majú malý vnútorný trh a pomocou zahraničného obchodu môžu získať nedostatkové suroviny, technológie, ale tiež aj produkty pre výrobu ktorých nemajú vo svojej krajine vhodné podmienky. Takouto krajinou je napríklad aj Slovenská republika.

V praktickej časti som sa zameril na automobilový priemysel ktorý sa v priebehu posledných rokov stal hybnou silou priemyslu na Slovensku. Svoje výrobné závody tu už majú svetové značky ako Volkswagen, Hyundai/Kia a Peugeot- Citroen. Dominantnou výrobou v rámci slovenského automobilového priemyslu je výroba osobných automobilov . Ďalej je to výroba nákladných a špeciálnych automobilov, autobusov, traktorov a motocyklov a poslednou časťou je výroba automobilových komponentov

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Zahraničný obchod

Zahraničný obchod je odvetvie národného hospodárstva danej krajiny, ktorá zahŕňa obeh tovaru a služieb, prekračujúc hranice a ekonomiku danej krajiny.

Je to jeden zo spôsobov zapojenia národného hospodárstva krajiny do svetového hospodárstva a do medzinárodnej deľby práce v rámci svetovej ekonomiky a globálnej ekonomiky. Je súčasťou národného reprodukčného procesu, pričom má pomerne samostatné postavenie.

Horská, E. (2007) tvrdí, že zahranično – obchodná aktivita je vyjadrená pomocou hmotného obratu zahraničného obchodu a ten predstavuje úhrn všetkých položiek tovaru ktoré za určité časové obdobie (väčšinou jedného roka) prekročili colnu hranicu štátu.

Michník, E. a kolektív (1998) charakterizujú zahraničný obchod ako obchodnú výmenu tovarov a služieb z cieľom zapojenia krajiny do medzinárodnej deľby práce . Obchod definujú ako spôsob zabezpečovania obehu tovaru. Je to teda jeho cesta od výrobcu k spotrebiteľovi.

Vincúr, P. (2007) tvrdí že zahraničný obchod je významný nástroj formovania a efektívnosti každej ekonomika. Tvrdí tiež že zahraničný obchod je medzinárodným koordinátorom ia prostriedkom v globalizácií ekonomického sveta.Slovenská ekonomika je svojim potenciálom i možnosťami výrazne závislá na zahraničnom obchode.

Kutschker, M. (2008) zaraďuje medzi motívy importu nasledujúce aspekty

- Nedostupnosť, nedostatok určitých tovarov a služieb v tuzemsku
- Náklady a cenové rozdiely pre tovary a služby medzi tuzemskom a zahraničím
- Rozdiely v kvalite pre tovary a služby medzi tuzemskom a zahraničím
- Dodržanie a zaistenie konkurencieschopnosti

-
- Know – how – absorbcia

Árendáš, M. (2007) hovorí že zahraničný obchod podporuje rast produktivity práce, čím umožňuje rozšíriť hranice celkového ekonomického rastu na základe toho,že je :

- nenahraditeľným zdrojom informácií tak o výrobe ako aj o spotrebe a spotrebných zvyklostiach.
- najobjektívnejším kritériom pre overenie užitočnosti produkcie v rámci svetového trhu
- pružný , čo je jedna z najnáročnejších požiadaviek svetového trhu.

Zahriční obchod je pre našu krajinu životne dôležitý preto musíme vytvárať efektívny súbor nástrojov, ktoré nám tento obchod umožnia a pomôžu jeho efektívite. Konkrétne sú to tieto nástroje :

- Tvorba kurzov eura k zahraničným menám – je zavedený plávajúci kurz ovplyvňovaný ponukou a dopytom,
- Dovočné a vývočné kvóty – administratívne stanovené množstvo pre dovoz alebo vývoz určitého tovaru
- Clá – colná politika spadá do oblasti riadenej ministerstvom financií
- Uzatváranie medzinárodných zmlúv
- Zahranično obchodné zastúpenie
- Politicko – obchodné misie
- Obchodné embargá

Sršňová, J. a Füzyovej, E. (2003) medzi základné faktory ktoré ovplyvňujú výber vstupu na zahraničný trh patria:

- Politické a hospodárske riziko krajiny : ak sú riziká veľké, priame zahraničné investície neprichádzajú do úvahy,
- Legislatíva : niektoré krajiny predpisujú formy angažovania, v prípade napr. : vysokých ciel je výroba v zahraničí spravidla nutná,
- Štruktúra trhu : pri silnej konkurencii je potrebné väčšie angažovanie, nepriamy export nestačí,

-
- Rozhodovacie preferencie: napr.: pri priamych zahraničných investíciách ide o to, či o uvádzaní výrobku na trh krajiny rozhoduje materská alebo dcérska spoločnosť,
 - Časové hľadisko: rýchle získavanie trhu je spojené s väčším angažovaním sa v hostiteľskej krajine,
 - Očakávania obratu a zisku : vysoké očakávania sú spojené s väčším angažovaním sa v hostiteľskej krajine,
 - Finančné prostriedky : pri priamych zahraničných investíciách treba viac kapitálu,
 - Transformačné náklady : nákladny na prerazenie, zabezpečenie a kontrolu transakcií, ktoré sú potrebné na získavanie trhu krajiny.

Funkcie zahraničného obchodu

Zahrančný obchod plní nasledovné funkcie

1.Transformačná – vplyv zahraničného obchodu na utváranie stavu národnej ekonomickej rovnováhy,

2.Rastová funkcia – ide o dosahovanie úspor vynaloženej národnej práce = napĺňanie princípu ekonómie času, kedy štruktúra vykonávanej transformácie vedie k úsporám vynaloženej národnej práce

Za určitých okolností môže mať zahraničný obchod aj ďalšiu funkciu a to funkcie Bariery rastu domácej ekonomiky.

3.Bariéra rastu domácej ekonomiky - Existujú teoretické prístupy, ktoré vysvetľujú príčiny podmienok, pri ktorých naplnenie sa zahraničný obchod stáva brzdou. Tieto názory vychádzajú z hospodárskej nezrelosti rozvojových krajín. Vývozom do takýchto typov krajín sa tieto firmy stávajú brzdou rozvoja domácej priemyselnej výroby.

Význam zahraničného obchodu

Svatoš, M. (2009) hovorí o nasledovných hľadiskách pri hodnotení zahraničného obchodu:

Efektívnosť – ide o snahu sústrediť sa na tie výrobky v exportnej politike, kde môže krajina dosiahnuť maximálnych úspor spoločenskej práce. Na tieto produkty sa má potom sústrediť vývoj, výskum a ďalšie,

Proporcionalita – krajín ktoré sú vybavené dostatočne veľkým domácim trhom a priemyselnou základňou ktorá je schopná sebestačného vývoja je iba veľmi málo,

Demonštratívny efekt - jedná sa tu o určitej demonštrácií či už svetového technického módného, alebo iného trendu, ktorý môže pôsobiť stimulačne ako na ekonomický tak aj na spoločenský pokrok,

Ďalším významom zahraničného obchodu je **rast vzdialenosti**. Ide hlavne o to že krajiny ktoré majú vysoký vývoz nepriamo nútia svojich obyvateľov aby si osvojovali jazyky, národné kultúrne špecifiká, technické novinky a ďalšie veci.

Kvantifikácie postavenia zahraničného obchodu v ekonomike krajiny

Význam zahraničného obchodu môžeme definovať aj ako vzťah medzi objemom toho čo sa v krajine vyrobí a objemom spotreby v sledovanom období.

Tento vzťah môžeme vyjadriť nasledovne:

Objem spotreby = vyrobený spoločenský produkt + dovoz - vývoz

Objem výroby = objem spotreby – dovoz + vývoz

Ako ďalší ukazovateľ môžeme popísať objem zahraničného obchodu ktorý hovorí o postavení krajiny v svetovej ekonomike.

Význam zahraničného obchodu môžeme kvantifikovať a kvalifikovať schopnosťou vývozu pokryť dovozné potreby krajiny. Môžeme to zapísať nasledovne:

$$\text{Vývoz/dovoz} * 100$$

Ak hodnota ukazovateľa je väčšia ako 100 ide o krajinu s aktívnou obchodnou bilanciou.

Ďalším ukazovateľom je vzťah dovozu k medzinárodnej likvidite. Medzinárodná likvidita sú vlastne voľne menové rezervy ktoré sú v národnej banke krajiny k dispozícii.

Významný ukazovateľ predstavuje pomer vývozu k dlhovej službe. Dlhová služba predstavuje súhrn splátok a úrokov zo zahraničných pôžičiek.

Keynesov multiplikátor zahraničného obchodu

Podľa tejto teórie každý kapitálový vklad vytvorí určitý počet pracovných príležitostí, vyvolá rast dôchodkov a zvýši zamestnanosť a dopyt spotrebiteľov. Tento zvýšený dopyt má pozitívny vplyv, teda stimuluje zvýšenie výroby, zamestnanosti a dôchodkov v iných odvetviach hospodárstva. Tento multiplikátor je vlastne zdrojom primárneho dôchodku ktorý môže vytvárať následne sekundárny, terciálny atd. Táto

teória hovorí, že zahraničný obchod ktorý zabezpečí aktívne saldo obchodnej bilancie bude viesť k prílevu peňažných prostriedkov.

Keynesov multiplikátor zahraničného obchodu vychádza zo vzťahu:

$$Y=C+I+X-M$$

Ak chceme skúmať vplyv zahraničného obchodu na rast národného dôchodku musíme vychádzať z toho, že investície a spotreba sa nemenia a mení sa iba objem exportu. Hodnotu multiplikátora potom vypočítame:

$$dY=dX/(1-HSS)=dX.K_{zo}$$

kde dY = prírastok národného dôchodku

dX = prírastok exportu

HSS = hraničný sklon k spotrebe

K_{zo} = zahraničnoobchodný multiplikátor

Dôchodkový vyrovnávací účinok zahraničného obchodu

Dôchodkový vyrovnávací účinok vychádza zo skutočnosti, že nerovnováha v obchodnej bilancii ovplyvňuje výšku tvorby národ. dôchodku. Nerovnováha v obchodnej bilancii ovplyvňuje výšku tvorby národného dôchodku. Na tomto fakte je vlastne založený vyrovnávajúci účinok.

1.2 Charakteristika medzinárodného obchodu

Medzinárodný obchod je výsledkom medzinárodnej deľby práce. Dnes už prakticky každá krajina sveta závisí od medzinárodnej deľby práce, čo sa prejavuje v špecializácii (znižovanie sortimentu výroby; rozširovanie sortimentu spotreby vyvoláva zvyšovanie dovozu) a kooperácii výroby. Rozsah zapojenia krajiny do medzinárodnej deľby práce závisí od prírodných, historických, technických, ekonomických (vybavenosti krajiny výrobnými faktormi – práca, pôda, kapitál) aj politických podmienok.

Árendáš, M. (2007) hovorí, že stupeň zapojenia krajiny do medzinárodného obchodu a deľby práce sa obvykle nazýva otvorenosťou krajiny, opakom je uzavretosť (alebo autarkia). Otvorenosť krajiny sa meria podielom exportu alebo importu na hrubom národnom produkte.

Podolák, A. (2001) chápe medzinárodný obchod ako výsledok dlhodobého ekonomicko-obchodného vývoja s orientáciou na problematiku:

- obchodných subjektov,
- medzinárodnej výmeny obchodnej informatiky a dokumentácie,
- teritorialnej a komoditnej štruktúry,
- výmenných relácií a komoditnej ekonomickej efektívnosti svetového trhu.

Horská, E. (2005) hovorí, že medzinárodný obchod sú všetky obchodné transakcie, organizované podnikateľským subjektom alebo vládou, ktoré zahŕňajú dve alebo viac krajín. Podnikateľské subjekty uskutočňujú tieto transakcie za účelom dosiahnutia zisku, transakcie organizované vládou môžu mať rôzny charakter aj účel.

Horeháj, J. (2009) uvádza, že medzinárodný obchod je pohyb hotovej produkcie vo forme tovarov a služieb medzi jednotlivými krajinami a má zásadný význam pre rozvoj svetového hospodárstva.

Pokrivčák, J. (2004) tvrdí, že medzinárodný obchod je určovaný komparatívnymi výhodami a nie absolútnymi. Krajina nemusí mať absolútne výhody pri výrobe nejakého tovaru a predsa môže získať na medzinárodnom obchode. Každá krajina má však komparatívne výhody pri výrobe nejakého alebo nejakých tovarov.

Podľa **Baláža, P. (2010)** medzinárodný obchod umožňuje každej národnej ekonomike rozvíjať, resp. aktívne utlmovať vlastné komparatívne nevýhody, a tak podporiť celkovú konkurencieschopnosť.

Samuelson, P. a Nordhaus, W.D. (1992) tvrdia, že medzinárodný obchod je dôležitý pretože rozširuje spotrebné možnosti krajiny.

V medzinárodnom obchode ide o aktivity ktoré :

- presahujú národný rámec a význam
- súvisia s pohybom tovaru a služieb
- majú veľký ekonomický význam

V medzinárodnom obchode poznáme veľké množstvo teórií pričom medzi najdôležitejšie patria **klasické a neoklasické teórie**.

Podľa **Baláža, P. (2010)** je podstatou teórií medzinárodného obchodu skúmanie vývojových tendencií a príčin, ktoré zovšeobecňujú a definujú tie ekonomické zákony, pravidlá a zákonitosti, ktoré platia pre medzinárodnú špecializáciu krajín a ich firiem.

Klasické teórie medzinárodného obchodu

1. Teória absolútnych výhod – sformuloval ju Adam Smith. Podľa tejto teórie krajiny exportujú tie tovary, ktoré vyrábajú s nižšími nákladmi a dovážajú tovary ktoré dokážu vyrábať iné krajiny z nižšími nákladmi. Znamená to, že tieto krajine dosahujú v ich výrobe absolútne výhody.

2. Teória komparatívnych výhod – túto teóriu sformuloval David Ricardo. Ricardo vychádzal z predpokladov Adama Smitha. Podstatou teórie je, že vzájomný obchod je výhodou pre každú zo zúčastnených obchodujúcich krajín, napriek tomu, že jedna z krajín nemá žiadnu absolútnu výhodu pri výrobe konkrétneho tovaru.

3. Teória príležitostných nákladov – vyjadruje ju krivka výrobných možností. Ide o kombináciu výroby dvoch výrobkov pri plnom využití všetkých zdrojov, ktoré má krajiny k dispozícii.

Neoklasické teórie medzinárodného obchodu

1. Heckscher-Ohlinova teoréma – bola vypracovaná Bertilom Ohlinom a Elimom Heckcherom. Táto teória vysvetľuje dôvody existencie svetového obchodu a medzinárodnej del'by práce. Je založená na niekoľkých predpokladoch ako napr. že existujú dve krajiny ktoré vyrábajú dva produkty s využitím dvoch výrobných faktorov že krajiny využívajú rovnaké technológie, majú rovnaké preferencie, existujú konštantné výhody z rozsahu a mnoho ďalších predpokladov. Heckscher-Ohlinova teória hovorí, že ak budú splnené všetky predpoklady tak krajina bude exportovať práve ten produkt, ktorý vyrába s využitím relatívne lacnejšieho výrobného faktora.

2. Teória medzinárodného životného cyklu produktu – jej autorom je Raymond Vernon Hovorí, že ak sa v rozvinutej krajine dostane na trh nový výrobok ktorý je výsledkom technologického pokroku, ten sa logicky začne vyvážať do menej rozvinutých

krajín a tieto krajiny začnú postupne napodobňovať daný výrob avšak s oveľa nižšími nákladmi.

3. Teória úspor z rozsahu a s preferencií spotrebiteľov – Túto teóriu sformuloval Paul Krugman Zaviedol do medzinárodného obchodu spotrebiteľské preferencie. Vo svojej teórii prepája známy fakt , že hromadná produkcia znižuje náklady na výrobnú jednotku, a tým vedie k úsporám z rozsahu, s novými trendmi v komoditnej štruktúre svetového obchodu.

Medzi ďalšie neoklasické teórie patrí Stolper-Samuelsonova teoréma , Rybczynského teoréma, Leontiefov paradox a mnoho ďalších.

4. Súčasné teórie medzinárodného obchodu

Tieto teórie sú spojené z E. Heckscherom a B. Ohlinom. Súčasné teórie vychádzajú z toho, že rozdiel v komparatívnych nákladoch medzi krajinami závisí od toho že :

- pri výrobe rozličných tovarov sa faktory využívajú v rozdielnom pomere,
- že krajiny sú rozdielne zabezpečené týmito výrobnými faktormi.

1.3 Zahranično-obchodná politika

Zahraničnoobchodná politika sa orientuje predovšetkým na udržanie rovnovážnych vzťahov zo zahraničím, ale aj opatrenia ktoré môžu mať vplyv aj na cenovú stabilitu v krajine, zamestnanosť i celkový rozvoj Národného hospodárstva.(napr. devalvácia môže zvýšiť export, ale znížiť ponuku na domácom trhu a vyvolať vyššiu infláciu.

Svatoš, M. (2010) hovorí, že obchodná politika je súčasťou štátnej regulácie vonkajších ekonomických vzťahov.

V zahraničnoobchodnej politike sa stále častejšie stretávame s **diskrimináciou** ktorá predstavuje používanie zahraničnoobchodných prekážok voči jednotlivým krajinám. Stále častejšie sa v súvislosti zo zahraničnoobchodnou politikou stretávame s **preferenciou** čo predstavuje poskytovanie výhod. Automaticky ak niekoho preferujeme napr. obchodného partnera znamená to diskrimináciu iného obchodného partnera.

Lipková, E. (2009) chápe zahraničnoobchodnú politiku ako súhrn zásad a im zodpovedajúcich prostriedkov, použitím ktorých štát centrálné, priamo, vedome priamo pôsobí na stimuláciu alebo zoslabovanie určitých vývojových tendencií zahraničného obchodu.

Hambalková, M. (2002) tvrdí ,že obchodná politika štátu by mala vychádzať z nasledovných zásad:

- poskytovanie doložky najvyšších výhod,
- uplatňovanie rovnosti, reciprocitu a vzájomnej výhodnosti,
- nezasahovanie do vnútorných záležitostí štátu a pod.

Baláž, P. (2010) hovorí, že vplyv zahraničnoobchodnej politiky na ekonomiku, je daný mierou alebo intenzitou zapojenia krajiny do medzinárodného podnikania, je stále dôležitejší.

Vincúr, P. (2007) charakterizuje zahraničnoobchodnú politiku ako činnosť spojenú s dopadom zahraničného obchodu na ekonomiku. Zahranično-obchodná politika predstavuje súhrn zásad, nástrojov a opatrení, pomocou ktorých štát vedome stimuluje prijaté vývojové tendencie zahraničného obchodu v prospech vlastnej ekonomiky. Usmerňuje teritoriálnu i komoditnú štruktúru vlastných zahranično-obchodných vzťahov vývozu a dovozu.

Zahranično-obchodná politika pôsobí medzi dvoma princípmi :

- **Liberalizmom**
- **Protekciónizmom**

Liberalizmus –latinsky liber slobodný – ide o slobodu obchodu. Štát nezasahuje do hospodárstva a ani do zahranično-obchodných vzťahov . Štát uľahčuje prípadne utvára predpoklady pre rozvoj spoločenskej deľby práce v medzinárodnom meradle.

Protekciónizmus - akékoľvek opatrenie prijaté danou krajinou na ochranu domácich odvetví pred dovozmi .V daných súvislostiach sa jedná o tzv. diskriminačné stereotypy. Tými sa rozumie odlišný prístup (diskriminačné) k zahraničným výrobkom alebo službám

Formy protekciónizmu:

- 1) cla – daň uvalená na dovoz
- 2) dovozné kvóty – kvantitatívne obmedzenie výšky dovozu
- 3) mimo colné bariéry – napr. zdravotné, akostné certifikáty a pod.

Typy zahranično-obchodnej politiky:

a) **ochranárska**

b) **protekciónárska** – je charakteristická širokým využívaním rôznych ekonomických a mimoekonomických nástrojov na ochranu vlastnej ekonomiky a jej záujmov. Používa nástroje ako clá, dovozné prirážky, kvóty iné obmedzenia až po zákazy vlády. Kolískou tejto politiky je USA. V menej vyspelých štátoch môže viesť až k autarkii.

c) **liberálna** – rôzne subjekty môžu priamo vstupovať do zahranično-obchodných vzťahov. Umožňuje voľný pohyb tovarov a služieb, kapitálu, pracovných síl a faktorov. Kolískou liberálnej zahranično-obchodnej politiky je Veľká Británia. Medzi výhody liberálnej politiky môžeme zaradiť zvýšenie konkurencie na domacom trhu, rozšírenie sortimentu pri uspokojovaní potrieb, širšie uplatnenie ekonomiky na svetovom, obmedzovanie monopolných zvyklostí domácich výrobcov atd.

Cieľom zahranično-obchodnej politiky je dlhodobou vyrovnaná obchodná a platobná bilancia a optimálne menové kurzy. Dôležitou súčasťou zahranično-obchodnej politiky je zahraničná menová politika v podobe pružných menových kurzov. Štát reguluje menové kurzy, a tak pôsobí nielen na pohyb tovarov a služieb, ale aj na prílev a odlev kapitálu.

Podľa **Lipková, E. (2009)** je cieľom zahraničnoobchodnej politiky regulovať teritoriálnu a komoditnú štruktúru svojich zahraničnoobchodných vzťahov, t.j. vývozu a dovozu tovaru a služieb.

1.4 Opatrenia zahranično – obchodnej politiky

Opatrenia v zahranično-obchodnej politiky delíme na autonómne a zmluvné. **Vincúr, P. (2007)** hovorí, že autonómne opatrenia zahranično obchodnej politiky vychádzajú predovšetkým zo záujmov vlastnej ekonomiky pri rešpektovaní uzatvorených zmlúv a dohôd s inými štátmi.

Autonómne opatrenia môžu pôsobiť buď **aktívne** alebo **pasívne**. Ak pôsobia **pasívne** ich hlavným cieľom je najmä ochrana vnútorného trhu a vnútornej ekonomiky pred zahraničnou konkurenciou. Aktívne opatrenia sú nástrojom agresívneho protekciónizmu umožňujú prípadne uľahčujú vývoz. Autonómne opatrenia zahraničnoobchodnej politiky delíme na :

a) **Tarifné (clá, colne režimy)**

-
- b) Netarifné (dovozné a vývozné licencie, kvóty)
 - c) Administratívne obchodno-technické opatrenia

Zmluvné opatrenia zahranično-obchodnej politiky sú uplatňované v dvojstranných a mnohostranných ekonomických vzťahoch. Môžu to byť tiež dohody o vedecko-technickej spolupráci, poskytnutí technickej pomoci a iné.

Sú to hlavne obchodné zmluvy, obchodné dohody, úverové dohody a iné.

Tarifné opatrenia

Clo je jedným z pasívne pôsobiacich autonómnych opatrení. Clo je dávka vyberaná pri prechode tovaru cez colne hranice štátu. Plní funkciu získavania finančných zdrojov. Taktiež sa clo využíva ako nástroj na ochranu domácej ekonomiky pred cudzou konkurenciou. Clo sa tiež zavádza z úmyslom dosiahnuť pokles dovozu a tým podporiť vlastnú konkurencieschopnosť.

Árendáš, M. (2007) hovorí, že clá boli po celé stáročia jedným z hlavných nástrojov, ktoré štát používal na zvyšovanie príjmov a ovplyvňovanie vývoja jednotlivých odvetví.

Rozoznávame nasledovné druhy ciel:

1. Podľa smeru pohybu tovaru

a) **Dovozné clá** - vzťahuje sa na dovážaný tovar s výnimkou tovaru, kt. je v colnom sadzobníku označený ako tovar bez cla. Zvyšuje cenu dovážaného tovaru a sťažuje jeho predaj v tuzemsku. Dovozné clo chráni domácich výrobcov.

b) **Vývozné clá** – majú význam finančný a protekcionistický. Vzťahuje sa na vyvážaný tovar, ktorý je uvedený v colnom sadzobníku. Zvyšuje cenu tovarov predávaných do zahraničia. Vývozné clo sa stanovuje vtedy, ak má štát záujem, aby tovar zostal na domácom trhu.

c) **Tranzitné clá** – majú už iba historický význam. Pôvodne sa vyberali za prevoz tovaru cez územie určitých štátov.

2. Podľa spôsobu výpočtu

a) **špecifické clo** - je vymerané v peňažnej jednotke na jednotku objemu (liter, hektoliter) alebo hmotnosti (kilogram, tona) Jeho nevýhodou je, že rovnako zaťažuje kvalitný aj nekvalitný tovar,

b) **valorické (hodnotové)** – určuje sa na základe percenta (colna sadzba) a počíta sa z ceny tovaru. Reaguje na cenu tovaru, preto je najpoužívanejšie,

c) **Diferencované clo** – Majú za úlohu odstrániť nedostatky predchádzajúcich dvoch ciel. Colne sadzby sú na tovar odstupňované podľa výšky ceny daného tovaru,

d) **Kĺzavé (pohyblivé) clo** – vypočíta sa z ceny tovaru, a určuje sa podľa cenového pohybu na vnútornom trhu. Kĺzavé clo má zabrániť zvýhodneniu zahraničného tovaru oproti domácemu,

e) **Zmiešané(kombinované) clo** – podstata je v kombinácii valorických a špecifických ciel. Ide o valorické zaťaženie príslušnej položky colného sadzobníka a súčasne stanovená pevná čiastka za jednotku,

f) **Diferenčné clo** – týka sa určitého tovaru podľa použitého dopravného prostriedku alebo v závislosti od dopravného smeru.

3. Podľa účelu

a) **fiškálne (finančné) clo** – jeho poslaním je zabezpečiť finančné príjmy do štátneho rozpočtu. Vyberá sa pri dovoze tovaru, ktorý nepotrebuje žiadnu ochranu.

b) **ochranné clo** – jeho úlohou je chrániť domáceho výrobcu, domáci trh pred zahraničnou konkurenciou,

Poznáme niekoľko druhov ochranných ciel:

prohibitívne clo – je také vysoké, že v podstate znemožňuje dovezenie tovaru. Tovar ktorý sa pri dovoze zaťaží prohibitívnym clo sa v podstate stáva nekonkurencieschopný na domácom trhu.

negociačné clo – slúžia ako vyjednávací prostriedok pri obchodno politických jednaniach. Colne sadzby sú nastavené tak aby pri rokovaní so zahraničnými subjektom boli dosiahnuté čo najvýhodnejšie colne ústupky,

vyrovnávacie clo – má odstrániť nevýhodu domáceho výrobcu oproti zahraničnému tovaru, ktorá vznikla subvencovaním vývozu určitého výrobku vo vývoznej krajine.

antidumpingové clo – jeho úlohou je chrániť domácich výrobcov proti dovozu tovaru pri dovozu tovaru pri dumpingových cenách. Antidumpingové clo by nemalo byť vyššie ako ako dumpingové rozpätie.

1. Podľa rozsahu platnosti

a) **autonómne clá** – určované samotným rozhodnutím štátu ktoré je všeobecne platné voči všetkým krajinám

b) zmluvné – platné voči štátu z ktorým je uzatvorená zmluva,

Aktívne autonómne opatrenia

1. Vývozné prémie (subvencie) – cieľom je zlepšiť cenovú konkurencieschopnosť domáceho tovaru na zahraničných trhoch,

priame subvencie – štát poskytuje vývozcom odmenu za vyvezený tovar, napríklad vo výške určitého percenta z vyvezenej hodnoty.

nepriame – refundácia daní obsiahnutých v cene tovaru

2. Úverovanie vývozu - financovanie exportu prevažne zo štátnych prostriedkov, štát na seba preberá riziká z možných strát zo zahranično-obchodnej výmeny tovaru. Štát zároveň vytvára exportérom podmienky obvyké na svetových trhoch,

3. Štátne záruky - štát poskytuje vývozcom úvery a tí sa potom môžu lepšie presadzovať vhodnejšími platobnými podmienkami na medzinárodných trhoch. Ide o štátny úver alebo štátne záruky na úver.

4. Menový dumping – je vyvolaný umelým podhodnotením národnej meny, čím sa cenovo zvýhodňuje export a naopak znevýhodňuje import.

5. Štátne intervencie v oblasti dopravy – v podstate ide o zvýhodnenie niektorých druhov dopravy a to tak, že zo štátneho rozpočtu sa vyčlenia prostriedky, prípadne môže ísť o zvýhodnenie prepravy tovaru v určitom smere. Pri samotnej preprave sa použijú nižšie prepravné tarify ako sú vnútroštátne platné, a samotný rozdiel sa hradí z prostriedkov štátneho rozpočtu.

6. Štátne podpory vedecko-technického rozvoja a výskumu – podstata spočíva v tom, že štát financuje výskum. Môže financovať výskum v štátnych inštitúciách, alebo z časti financuje firemné výskumy.

Netarifné opatrenia

Medzi používané netarifné opatrenia patri:

- a) vydávanie licencií na dovoz a vývoz,
- b) uplatňovanie množstevných opatrení – kvôt
- c) povinné certifikácie tovarov,
- d) dovozná prirážka a pod.

Administratívne obchodno-technické opatrenia

Árendáš, M. (2007) ich charakterizuje ako úmyselné netarifné opatrenia, ktoré sťažujú vstup dovážaných tovarov na domáci trh, či už zvyšovaním nákladov spojených s umiestnením importu na trhu, prípadne môže ísť o zabránenie vstupu importu do krajiny.

1.5 Platobná bilancia

Glov, A. (2010) píše, že platobná bilancia štátu predstavuje súhrn všetkých platieb štátu smerom do zahraničia na jednej strane a príjem všetkých platieb štátu zo zahraničia na strane druhej.

Bielik, P. (1998) hovorí že platobná bilancia je súhrnným vyjadrením hospodárskych transakcií krajiny zo zahraničím obvykle za obdobie jedného roka. Vyjadruje pohyb tovarov, služieb a peňazí medzi domácou krajinou a ostatnými krajinami. Jej rozsah štruktúra a celkový výsledok poskytuje obraz o zameraní i úspešnosti hospodárskej politiky. Vyrovnaná bilancia zahraničného obchodu je podmienkou stability národného hospodárstva a jej dosiahnutie je preto cieľom hospodárskej politiky všetkých krajín.

Miháliková, A. (2002) tvrdí, že stupeň zapojenia krajiny do medzinárodnej výmeny tovarov a služieb každá krajina pozorne sleduje pretože vyjadruje jej podiel na svetovom obchode a tiež preto, že ovplyvňuje kurzové vzťahy mien, devízové rezervy, menový vývoj, zahraničnú zadlženosť, hospodársku politiku krajiny a celý rad ďalších javov v ekonomike.

Árendáš, M. (2005) hovorí, že platobná bilancia vyjadruje pomer medzi súhrnom všetkých platieb, ktoré prichádzajú do krajiny a súhrnom všetkých platieb zo zahraničia za určité časové obdobie.

Hambalková, M. (2002) charakterizuje platobnú bilanciu ako súhrn všetkých platieb a inkás za exportovaný a importovaný tovar a služby za určité časové obdobie. Ďalej píše, že do platobnej bilancie sa započítavajú aj zmeny úverových vzťahov krajiny.

Baláž, P. (2010) hovorí, že štátne orgány zostavujú platobnú bilanciu, aby zistili príjmy a výdaje rezidentov daného štátu vo vzťahu k rezidentom z iných štátov v priebehu roka alebo iného obdobia. Zachytáva medzinárodné platobné transakcie vo všetkých formách bez ohľadu na to, či ich iniciátorom bol štátny orgán, firma alebo obyvateľstvo. Ďalej uvádza, že platobná bilancia štátu by sa mala po správnosti volať cash-flow výkaz štátu.

NBS ju definuje ako štatistický výkaz zachytávajúci ekonomické transakcie medzi rezidentmi Slovenskej republiky a rezidentmi zvyšku sveta za referenčné obdobie.

Platobná bilancia, presnejšie platobná bilancia zahraničného obchodu, je peňažné vyjadrenie ekonomických transakcií medzi určitou krajinou a jej zahraničnými partnermi. za určité obdobie, bežne za účtovný rok. Platobná bilancia zahŕňa export a import služieb a tovaru, prichádzajúcich i odchádzajúcich investícií, dary a presuny finančných prostriedkov.

Platobnú bilanciu môžeme štruktúrovať horizontálne alebo vertikálne. Vertikálna štruktúra člení platobnú bilanciu na položky kreditné a debetné. Kreditné položky predstavujú prílev peňazí do ekonomiky, tzn. zvýšenie ponuky devíz. Debetné položky predstavujú odliv peňazí a teda zvýšenie dopytu po devízach.

Obchodná bilancia je rozdiel medzi vývozom a dovozom tovaru medzi domácou ekonomikou a zahraničím. Ide o časť bežného účtu platobnej bilancie. Prostredníctvom obchodnej bilancie sa dá vyjadriť či medzinárodný obchod za určité obdobie dosahuje aktívne alebo pasívne saldo obchodnej bilancie, teda či prevažuje vývoz alebo dovoz.

Hambalková, M. (1996) píše že obchodná bilancia vyjadruje fyzický pohyb tovaru a služieb cez hranice štátu za určité obdobie. Nezohľadňuje platobné vyrovnanie fyzických pohybov

Lipková, E. (2002) píše, že obchodná bilancia sa môže vychýliť z rovnováhy aj vtedy ak sa v krajine nezmení sklon k dovozu. Tento sklon závisí od sklonu k spotrebe a od konkurenčných schopností domáceho tovaru na svetových trhoch, ale i na domácom trhu. Sklon k dovozu sa tiež zvýši, ak poklesne konkurenčná schopnosť

tovaru danej krajiny na svetovom trhu. K takejto zmene môže dôjsť v dôsledku technologického a inovačného zaostávania krajiny za ostatným svetom alebo v dôsledku zvýšenej miery inflácie.

Saldo obchodnej bilancie je rozdiel medzi exportom a importom. Môže byť aktívne vtedy je export vyšší ako import. V prípade, že je saldo pasívne je import väčší ako export.

Import=dovoz (Im)

Export = vývoz (Ex)

Výpočet salda: $X = Ex - Im$

Ak je saldo záporné znamená to väčší dovoz, naopak ak je kladné znamená to väčší vývoz než dovoz

Árendáš, M. (2007) delí platobnú bilanciu do nasledujúcich častí a položiek :

1. bežný účet ktorý zahrňuje

a) obchodnú bilanciu – nazývanú tiež ako bilancia tovarov alebo pohyb (tok) tovarov - je to vývoz a dovoz tovaru

b) bilancia služieb – vývoz a dovoz služieb. Zahrňuje tiež dopravu , tranzitné poplatky stavebné a montážne práce a iné.

c) bilancia výnosov – príjmy a iné kompenzácie tuzemcom zo zamestnania v zahraničí a cudzozemcom zo zamestnania v našej krajine, príjmy a výdavky súvisiace so zahraničnými investíciami

d) bilancia prevodov – inak povedané aj pohyb bežných transférových platieb. Zahrňuje preody pracovných príjmov cudzincov, príspevky medzinarodným organizáciám a ďalšie transakcie ktoré nevedú k vzniku záväzkov či pohľadávok vo vzťahu k zahraničiu.

2. Kapitálový účet

- obsahuje príjmy a výdaje spojené z kapitálovými transfermi v štátnej aj súkromnej forme.

3. Finančný účet

-vývoj pohľadávok záväzkov rezidentov voči zahraničiu. Člení sa na .

a) bilancia priamych investícií

-
- b) bilancia portfólia investícií
 - c) bilancia finančných derivátov
 - d) ostatný dlhodobý kapitál
 - e) ostatný krátkodobý kapitál

4. **Zmeny devízových rezerv** – zahrňuje vývoj aktív centralnou bankou čo môže byť napríklad zahraničné národné meny a iné.

5. **Štatistické nepresnosti** – je to rozdiel medzi bežným kapitálovým účtom zníženým o zmenu rezerv a finančný účet.

Rovnováha platobnej bilancie nastáva vtedy keď v sledovanom období nedôjde k poklesu ani nárastu devízových rezerv centrálnej banky. Znamená to, že centrálna banka na menovom trhu vôbec neintervenuje a necháva výšku menového kurzu určovať iba trhom alebo, že centrálna banka nakúpi toľko zahraničnej meny, koľko jej následne predáva na trhu. Pri nulovej zmene devízových rezerv bude bežný účet platobnej bilancie vždy v rovnováhe s finančným účtom platobnej bilancie.

Celková platobná bilancia sa skladá z bežného účtu v ktorom je obsiahnutá bilancia tovarov, bilancia služieb, bilancia dôchodkov a transfery v medzinarodnej sfére. Druhú časť platobnej bilancie potom tvorí kapitálový účet ktorý predstavuje tok kapitálu z iných krajín do domácej krajiny od ktorého odpočítame tok kapitálu z domácej krajiny do ostatných krajín.

Platobná bilancia

$$\mathbf{BP = CA + CF}$$

kde BP = platobná bilancia

CA = bežný účet

CF = kapitálový účet

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom v mojej bakalárskej práci je podrobná charakteristika zahraničného obchodu Slovenskej republiky a pomocou údajov zistiť ktoré krajiny a ktoré komodity sú pre náš zahraničný obchod najdôležitejšie. Ďalším cieľom bude podrobné zachytený vývoj automobilového priemyslu na Slovensku a jeho vplyv na celkový zahraničný obchod Slovenskej republiky. Automobilový priemysel sa stal na Slovensku v posledných rokoch stal dôležitým tvorcom aktívnej obchodnej bilancie.

Automobilový priemyslu som sa rozhodol venovať z dôvodu, že sa v posledných rokoch stal najdôležitejším prvkom slovenkej ekonomiky. V práci budem vychádzať z údajov INTRASTAT, EUROSTAT a zo štatistických ročeniek.

Najprv budem charakterizovať vývoj základných ukazovateľov ZO SR. V práci sa ďalej zamerám na komoditnú štruktúru rozdelenú podľa tried SITC rev. 3 a taktiež komoditná štruktúra podľa tried colného sadzovníka.

V práci budú použité výpočty takých ukazovateľov ako Balasov index, Gruber-Loydov index, ukazovateľ efektívnosti a ďalšie.

3 Metodika práce

Zahraničný obchod ako predmet skúmania vo svojej práci budem hodnotiť z viacerých hľadísk. Zahraničný obchod predstavuje pohyb tovaru a služieb medzi Slovenskom a ostatným svetom. Do praktickej časti svojej práce som použil údaje získané zo štatistického úradu SR konkrétne z EXTRASTAT a INTRASTAT systému, ktoré slúžia pre štatistiku obchodovania s tovarom spoločenstva a jeho členských štátov s nečlenskými tretími krajinami.

Zahraničný obchod a jeho vývoj budem hodnotiť pomocou ukazovateľov dovozu a vývozu a tiež prostredníctvom salda zahraničného obchodu. Hodnoty týchto ukazovateľov za jednotlivé roky budem získavať z údajov Štatistického úradu.

V práci sa ďalej budem zaoberať vývojom teritorialnej a komoditnej štruktúry zahraničného obchodu. Teritorialnu štruktúru zahraničného obchodu a jej hodnotenie som rozdelil do troch častí a postupne budem hodnotiť vývoj ZO SR s mnou vybranými krajinami za obdobie rokov 2006-2009, ďalej hodnoty roku 2010 a v poslednej časti porovnanie roku 2009 s rokom 2010.

Komoditnú štruktúru ZO je v práci delená podľa tried SITC rev. 3. V práci budú vypočítané aj ukazovatele efektívnosti ZO a to konkrétne Gruber- Loydov, Index čistej obchodnej výkonnosti a ukazovateľ komparatívnych výhod RCA.

Grubel – Loydov index vyjadrujeme nasledovne

$$(X_j - M_j) / (X_j + M_j) =$$

kde:

X_j – export sledovanej komodity

M_j - import sledovanej komodity

Ukazovateľ komparatívnych výhod vyjadríme nasledovne

$$RCA = \ln(x/m)/(X/M)$$

Kde:

x – hodnota vývozu danej komodity

m – hodnota dovozu danej komodity

X – hodnota celkového vývozu

M – hodnota celkového dovozu

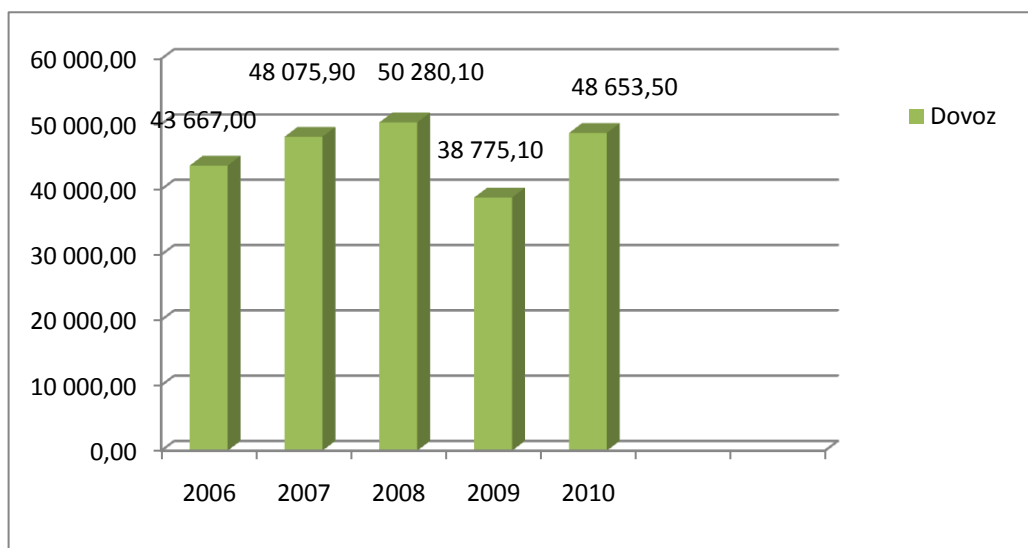
4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Vývoj zahraničného obchodu SR

Zahranický obchod a jeho vývoj má vplyv na udržiavanie hospodárskeho rastu a tiež ovplyvňuje ekonomickú situáciu v krajine. Je dôležitou oblasťou hospodárskej politiky. Zahranický obchod je časť národného hospodárstva krajiny a zahŕňa obeh tovaru a služieb, prekračujúci hranice a ekonomiku krajiny. Je to jeden z mnoho spôsobov zapojenia národného hospodárstva do svetového hospodárstva a do medzinárodnej del'by práce v rámci svetovej ekonomiky a globálnej ekonomiky.

4.1.1 Dovozy zahraničného obchodu v sledovanom období

Počas sledovaného sedemročného obdobia znázorneného v grafe č.1 môžeme do roku 2008 sledovať nárast celkového dovozu. V roku 2009 však v grafe sledujeme značný pokles presne o 22,89 % oproti roku 2008 čo bolo spôsobené hlavne hospodárskou krízou. V roku 2010 sa však už hodnoty dovozu dostali na úroveň rokov 2008. Počas rokov 2004-2010 došlo k nárastu celkového dovozu o takmer 5 miliónov eur čo v percentualnom vyjadrení predstavuje nárast o 11,5 % .

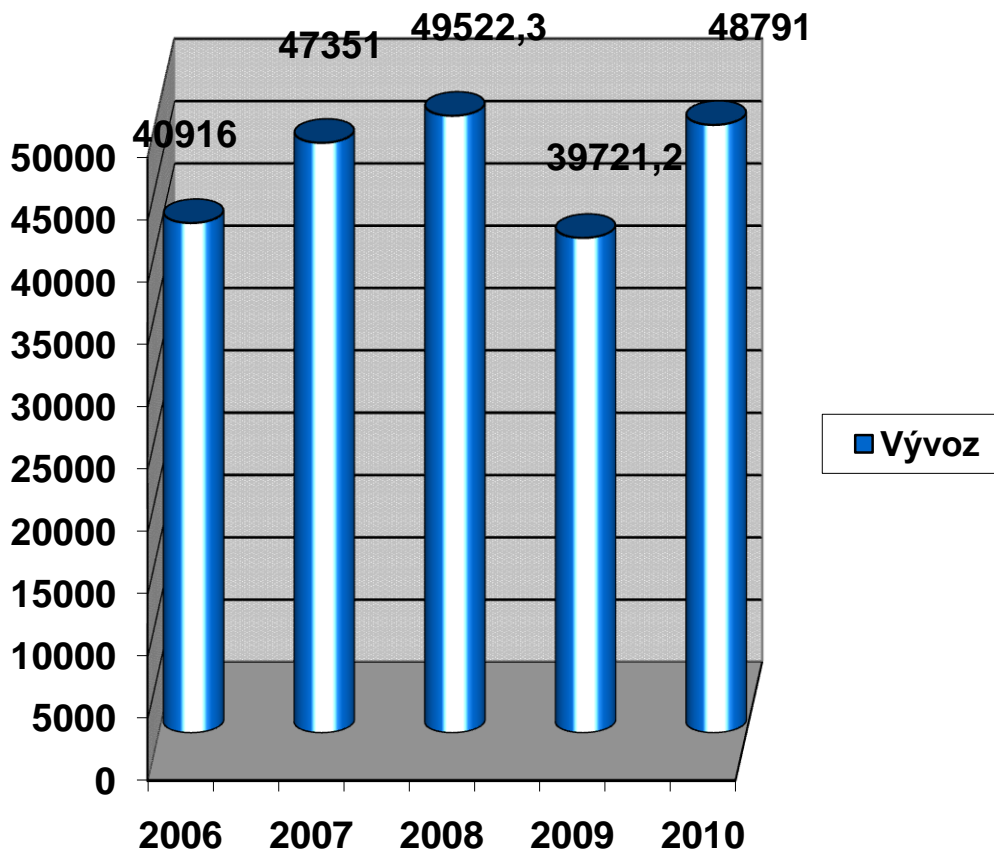
Obr.1

Vývoj dovozu v posledných rokoch v mil. eur.

Zdroj: Štatistický úrad SR

4.1.2 Vývoz zahraničného obchodu v sledovanom období

Vo vývoze tak ako aj dovoze môžeme sledovať rastúcu tendenciu. V rokoch 2007 dosiahol vývoz hodnotu 40,9 milióna eur. zatiaľ čo v roku 2009 to bolo už takmer 50 miliónov eur. konkrétne 49,5 milióna. Ide tu o nárast o 8,5 milióna eur čo je v percentuálnom vyjadrení znamená nárast o 21 %. V roku 2009 tak ako aj v dovoze došlo aj vo vývoze k značnému prepadu a celková hodnota vývozu klesla na hodnotu 39,7 milióna eur čo predstavuje pokles o 19,8 %.

Obr.2

Vývoj vývozu v posledných rokoch v mil. eur.

Zdroj: Štatistický úrad SR

Vývoj zahraničného obchodu za posledných 10 rokov je znázornený v grafe č 3. Z pohľadu na tento graf je jasné že vo vývoji zahraničného obchodu nastalo zvýšenie exportnej výkonnosti aj dovoznej náročnosti. Od roku 2000 až do roku 2008 môžeme sledovať neustály rast ako dovozu tak aj vývozu. Z údajov v grafe je tiež jasné, že v rokoch 2000 – 2008 prevažoval dovoz nad vývozom čo bolo dôsledkom vzniku záporného salda v týchto rokoch. Slovensko dosahovalo záporné saldo od roku 2000 až do roku 2008. Saldo dosiahlo svoju maximálnu zápornú

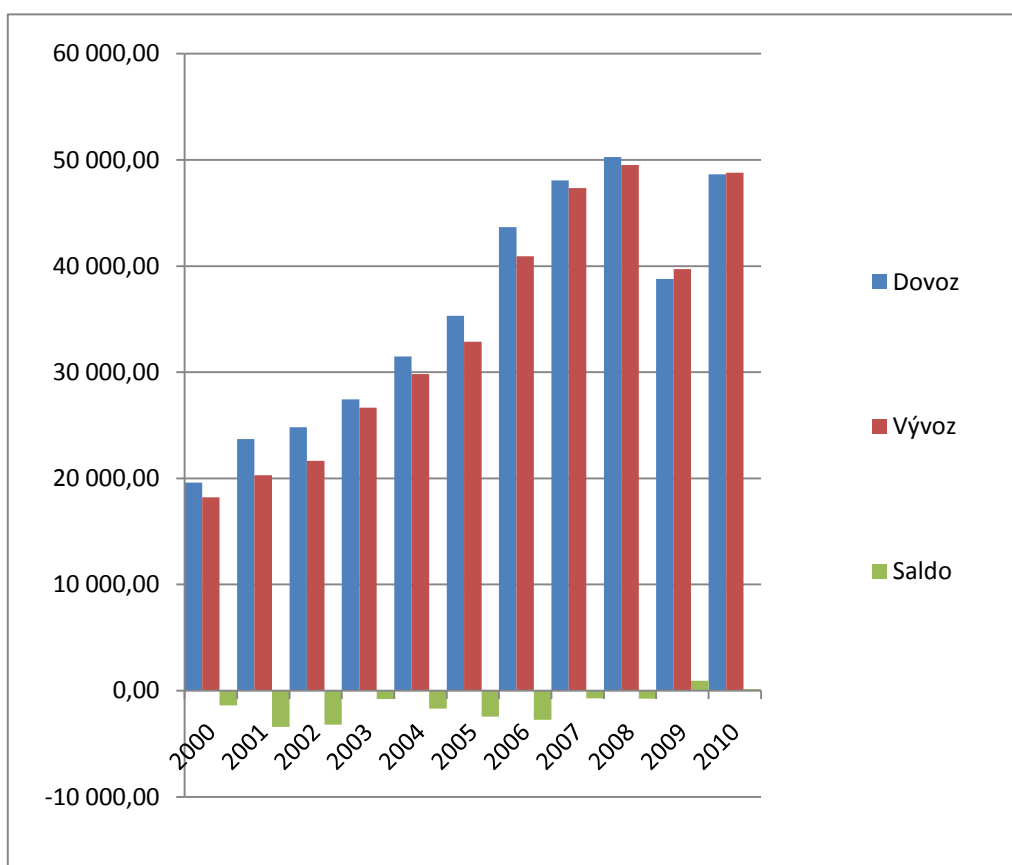
hodnotu v roku 2001 a to – 3410 mil. eur. . K výraznému zlepšeniu salda došlo v roku 2009 kedy saldo dosahuje prvýkrát počas sledovaného obdobia kladnú hodnotu a to 946,1 mil. eur. K určitému zníženiu salda došlo v roku 2010 no stále si udržuje kladnú hodnotu a to 137,5 mil. eur. V roku 2009 sledujeme prepád ako hodnôt dovozu tak a vývozu a prvýkrát v sledovanom období prevažuje vývoz nad dovoz. Tento pozitívny trend pokračoval aj v roku 2010 kedy dosahoval vývoz hodnotu 48 791,0mil eur. oproti 48 653,5 mil. eur na strane dovozu.

Tab.1

Dovoz, vývoz a saldo v posledných desiatich rokoch v mil.eur.

	Dovoz	Vývoz	Saldo
2000	19 593,52	18 207,77	-1385,75
2001	23 702,80	20 292,26	-3410,54
2002	24 828,24	21 643,03	-3185,21
2003	27 440,51	26 662,62	-777,89
2004	31 484,87	29 811,31	-1672,69
2005	35 320,05	32 863,98	-2456,07
2006	43 667,00	40 916,00	-2 751,00
2007	48 075,90	47 351,00	-725
2008	50 280,10	49 522,30	-757,8
2009	38 775,10	39 721,20	946,1
2010	48 653,50	48 791,00	137,5

Zdroj : Štatistický úrad SR

Obr.3

Dovoz, vývoz a saldo v poslednom desaťročí v mil. eur.

Zdroj: Štatistický úrad SR

4.2 Teritoriál na štruktúra zahraničného obchodu SR

4.2.1 Vývoj zahraničného obchodu SR s vybranými krajinami za obdobie rokov 2006 až 2009

Konkrétne údaje týkajúce sa vývoja zahraničného obchodu Slovenskej republiky s vybranými krajinami sú v prílohe.

V sledovanom období rokov 2006 až 2009 sú najvýznamnejšími partnermi Slovenska z hľadiska dovozu Nemecko, Česká republika, Ruská federácia, Taliansko, Kórejská republika a Maďarsko. Hodnota dovozu v roku 2009 z Nemecka dosahovala hodnotu 6,46 mil. eur. z Českej republiky 4,72 mil. eur. z Ruskej federácie 3,47 mil. eur. z Maďarska 2,0 mil. eur. a z Talianska 1,57 mil. eur. Z týchto údajov vidíme obrovský rozdiel medzi dovozom z prvého Nemecka a piateho Talianska. Dovoz z Nemecka je štvornásobne vyšší ako z Talianska. Z vybraných krajín sme naopak najmenej dovážali z Portugalska 0,063

milióna eur. Grécka 0,11 mil. eur a z Fínska 0,11 mil. eur. Najvyšší vývoz sme v roku 2009 zaznamenali do Nemecka, Českej Republiky, Francúzska a Poľska. Vývoz do Nemecka dosiahol hodnotu 8,0 milióna eur. do Českej republiky 5,1 milióna eur. do Francúzska 3,1 milióna eur. a do Poľska 2,9 milióna eur. Najmenej tovaru sme v roku 2009 v rámci vybraných krajín vyviezli do Taiwanu 0,026 mil. eur. Japonska 0,026 mil. eur. a do Írska 0,031 milióna eur.

Aktívne saldo v roku 2006 dosahovalo Slovensko hlavne s Holandskom, Poľskom, Rakúskom a Českou republikou. V roku 2007 dosahovalo Slovensko aktívne saldo hlavne s Francúzskom, Nemeckom, Rakúskom, Talianskom a Spojeným kráľovstvom. Roku 2008 dosahovalo Slovensko v zahraničnom obchode aktívne saldo hlavne pri obchode so Spojeným kráľovstvom, Rakúskom, Poľskom, Českou republikou a Francúzskom.

Zahraničný obchod Slovenska v roku 2009 dosiahol aktívne saldo hlavne pri obchode s Nemeckom 1,52 mil. eur. Francúzsko 1,3 milióna eur. Poľskom 1,297 milióna eur a s Rakúskom 1,198 mil. eur.

Za sledované obdobie sme pasívne saldo vykazovali hlavne s Ruskou federáciou, Kórejskou republikou a Čínou. V roku 2009 sme najnepriaznivejšie saldo dosahovali s Kórejskou republikou - 2,57 mil. eur. s Ruskou federáciou 2,05 mil. eur a z Čínou - 1,696 mil. eur

4.2.2 Vývoj zahraničného obchodu SR s vybranými krajinami za obdobie rokov 2006 až 2009

Tab.2

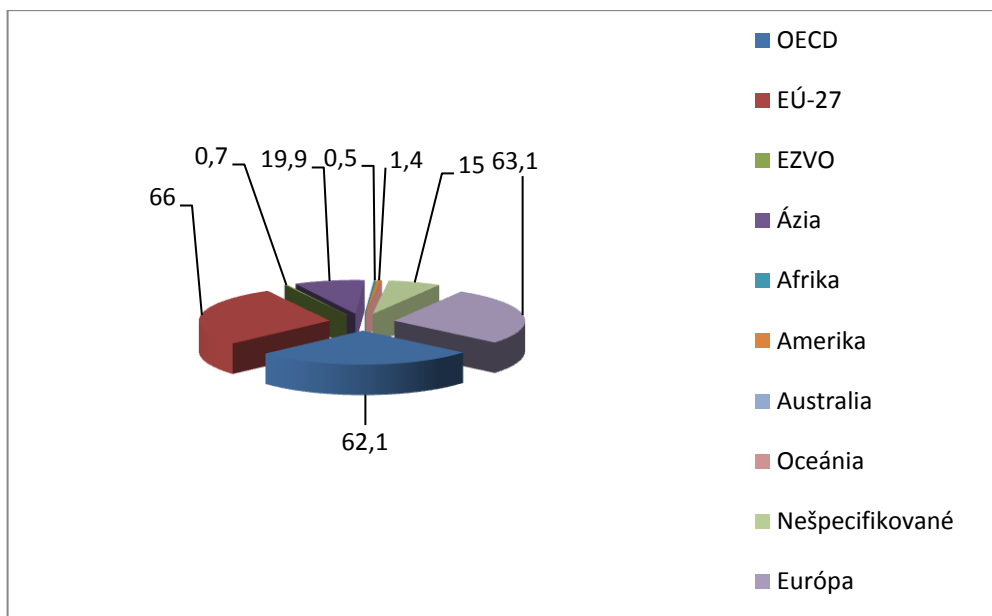
Dovoz a vývoz podľa kontinentov a ekonomických zoskupení

Krajina pôvodu/určenia	Dovoz v mil. eur.			Vývoz v mil. eur.			Saldo
	Spolu	Štruktúra	Index	Spolu	Štruktúra	Index	
	V mil. eur.	v %	2010/2009		V %	2010/2009	
Spolu	48 653,5	100,0	125,5	48 791,0	100	122,8	137,5
OECD	30 231,4	62,1	120,9	41,899,0	85,9	121,4	11 667,5
EÚ-27	32 119,0	66,0	121,3	41 188,6	84,4	121,0	9 069,6
Európa	30 723,9	63,1	120,2	44 786,6	91,8	121,4	14 062,8
EZVO	341,9	0,7	98,8	623,7	1,3	125,4	281,8
Ázia	9705,1	19,9	138,2	2567,4	5,3	140,4	- 7 137,7
Afrika	228,5	0,5	138,6	235,7	0,5	101,0	7,2
Amerika	690,9	1,4	106,2	1100,2	2,3	161,5	419,3
Austrália	23,0	0	110,5	88,7	0,2	149,2	65,7
Oceánia	1,4	0	83,1	0,8	0,0	147,2	-0,5
Nešpecifikované	7 280,7	15,0	135,9	1,5	0,0	25,5	- 7 279,2

Zdroj: Štatistická ročenka 2010

Z údajov z tabuľky č.1 je jasné, že dominantné postavenia v rámci zahraničného obchodu majú európske krajiny. V roku 2010 tvoril dovoz do krajín EÚ 27 66 % z celkového dovozu a vývoz do krajín EÚ – 27 tvoril až 91,8 %. Druhý najvýznamnejší podiel majú krajiny OECD ktoré sa podieľali na celkovej štruktúre dovozu 62,1 % a na štruktúre vývozu 85,9 % z celkového vývozu.

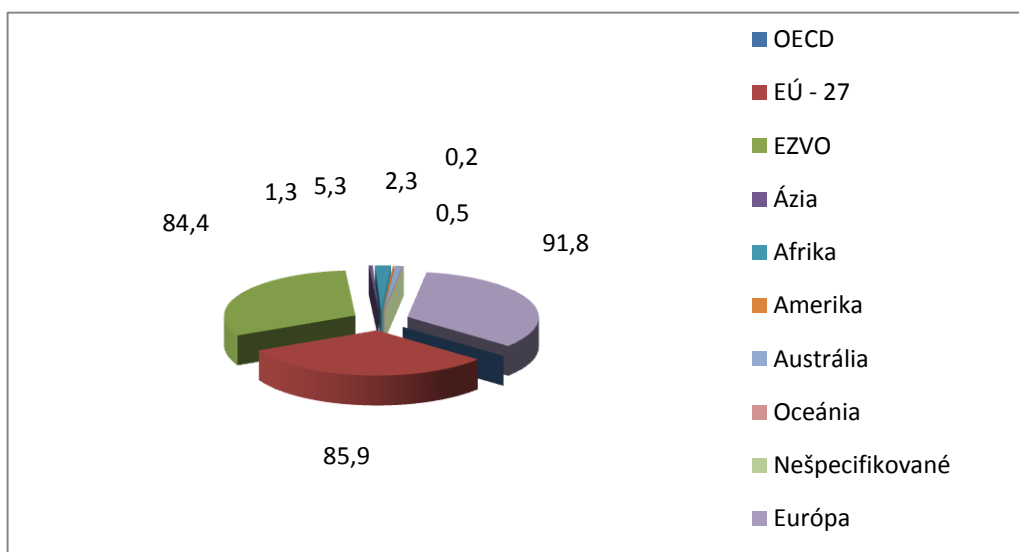
Nesmieme tiež zabúdať na stále rastúci podiel krajín Ázie. Krajiny Ázie sa na celkovom dovoze podieľali 19,9 % avšak ich význam na celkovom vývoze je minimálny a tvorí iba 5,3 % z celkového vývozu.

Obr.4

Štruktúra dovozu v %

Zdroj : Vlastný prepočet

Obr.5

Štruktúra vývozu v %

Zdroj: Vlastný prepočet

4.3 Komoditná štruktúra zahraničného obchodu SR

Komoditnú štruktúru zahraničného obchodu som sa rozhodol spracovať podľa skupín tovarov SITC Rev.3 a tiež podľa tried colného sadzovníka.

Poznáme nasledovné skupiny tovarov SITC Rev.3

- 0 – Potraviny a živé zvieratá,
- 1 – Nápoje a tabak,
- 2 – Surové materiály – nepoužívateľné s výnimkou palív,
- 3 - Nerastné palivá, mazivá a príbuzné materiály,
- 4 - Živočíšne a rastlinné oleje,
- 5 – Chemikálie a príbuzné výrobky,
- 6 – Trhové výrobky triedené hlavne podľa materiálu,
- 7 – Stroje a prepravné zariadenia,
- 8 – Rôzne priemyselné výrobky,
- 9 – Komodity a predmety obchodu inde nezatriedené

Tab.3

Zahraničný obchod podľa skupín tovarov v roku 2009

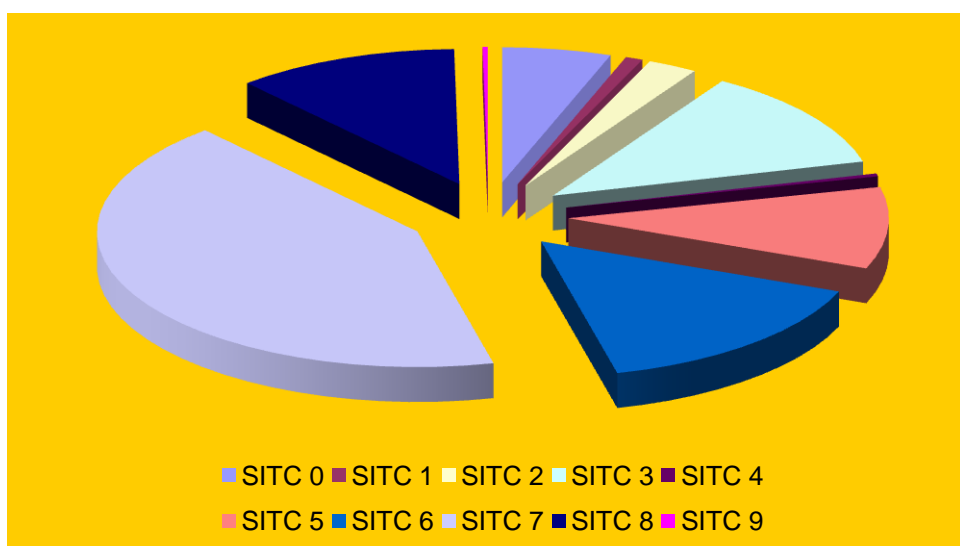
	Dovoz v mld.eur.	Index 2009/2008	Vývoz v mld.eur	Index 2009/2008
SITC 0	2 118	91,9	1 401	85,1
SITC 1	336	114	83	103,8
SITC 2	964	63,7	792	60
SITC 3	4 649	71,8	1 843	73,0
SITC 4	136	88,3	74	160,9
SITC 5	3 756	87,1	1 821	77
SITC 6	5 837	69,4	7 390	72,6
SITC 7	16 284	75,3	22 060	82,7
SITC 8	4 347	85,7	4 165	91,0
SITC 9	102	87,9	87	78,4
Spolu	38 529	76,6	39 716	80,2

Zdroj : Štatistický úrad SR

Pri pohľade na tabuľku je jasné, že najväčší podiel ako na dovoze aj vývoze má skupina SITC 7, ktorú tvoria stroje a prepravné zariadenia. Hodnota dovozu skupiny SITC 7 predstavovala hodnotu 16 284 milióna eur, čo predstavuje 42,26 % podiel na celkovom dovoze. Hodnota vývozu triedy SITC 7 dosiahla úroveň 22 060 mil. eur, čo predstavuje 55,5 % podiel na celkovom vývoze. Druhou významnou kategóriou je kategória SITC 6 Trhové výrobky triedené hlavne podľa materiálu ktorá sa podieľala na celkovom dovoze sumou 5 837 mil. eur čo predstavuje 15,1 % podiel na celkovom dovoze a na celkovom vývoze sumou 7 390 mil. eur, čo predstavuje 18,6 % podiel na celkovom vývoze.

Tretou najvýznamnejšou kategóriou je trieda SITC 8 Rôzne priemyselné výrobky ktorá sa na celkovom dovoze podieľala sumou 4 347 mil. eur, čo predstavuje 11,3 % podiel na celkovom dovoze a na celkovom vývoze sumou 4 165 mil. eur čo predstavuje 10,5% podiel.

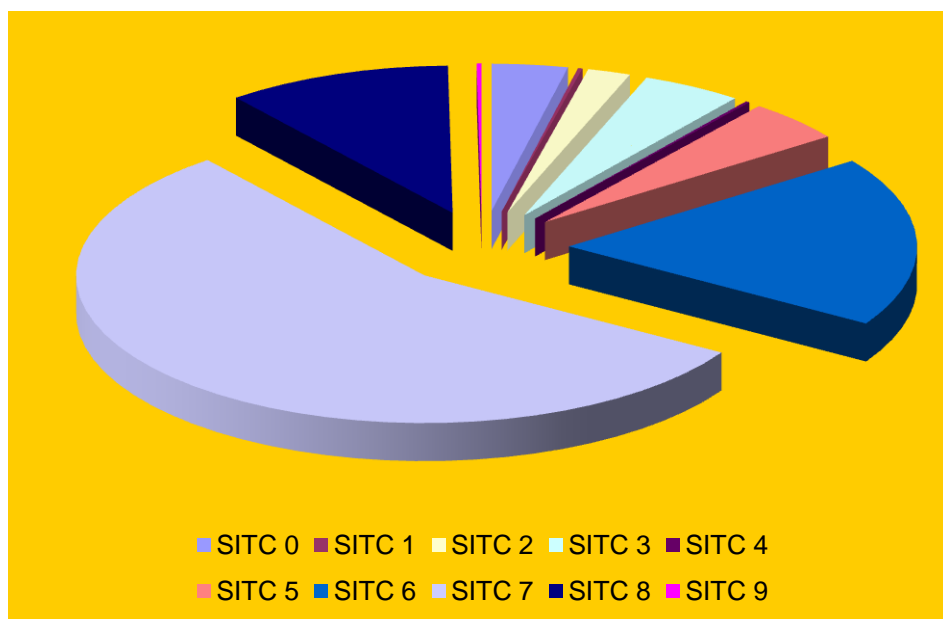
Index vyjadruje podiel dovozu v roku 2009 k dovozu v roku 2008. Okrem kategórie SITC1 Nápoje a tabak sme zaznamenali zhoršenie oproti roku 2008. Toto zhoršenie možno vyjadriť celosvetovou krízou a z toho plynúceho zníženého celkového dovozu SR. Najväčšie zhoršenie sme zaznamenali v kategóriách SITC 2 Surové materiály – nepoužívateľné s výnimkou palív a SITC 6 Trhové výrobky triedené hlavne podľa materiálu. Index vývozu taktiež klesal vo väčšine kategórii z dôvodu celkového poklesu vývozu. Nárast sme zaznamenali iba v kategóriách SITC 1 Nápoje a tabak a SITC 4 Živočíšne a rastlinné oleje

Obr.6

Dovoz podľa tried SITC

Zdroj : Štatistická ročenka

Obr.7

Vývoz podľa tried SITC

Zdroj : Štatistická ročenka 2010

4.4 Komoditná štruktúra podľa tried colneho sadzobníka

Colný sadzobník rozdeľuje tovary do 22 častí ktoré sa označujú rímskymi číslicami

I. Živé zvieratá; živočíšne výrobky,

II. Rastlinné výrobky,

III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky,

IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu; nápoje; tabak,

V. Nerastné výrobky,

VI. Výrobky chemického priemyslu a príbuzných priemyselných odvetví,

VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich,

VIII. Surové kože, kožky, usne, kožušiny a výrobky z nich; cestovné potreby,

IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie, korok a výrobky zo slamy,

X. Buničina, celulóza; zberový papier; papier, lepenka a výrobky z nich,

XI. Textilie a textilné výrobky,

XII. Obuv, klobúky, dáždniky, slnečníky, biče; upravené perá; umelé kvetiny,

XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu, azbestu, sľudy; keramika a sklo,

XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy; umelá bižutéria; mince,

-
- XV. Základné kovy a výrobky zo základných kovov,
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprodu. obrazu a zvuku,
XVII. Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia,
XVIII. Prístroje optické, fotograf., meracie, lekárske; hodiny a hodinky; hud. nástroje,
XIX. Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo,
XX. Rôzne priemyselné výrobky,
XXI. Umelecké diela, zberateľské predmety a starožitnosti,
Nešpecifikované

Podľa dostupných údajov z dovážaných výrobkov mala najväčší podiel trieda XVI – Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprodukcia obrazu a zvuku. Táto skupina sa na celkovom dovoze podieľala hodnotou 2 966,6 mil. eur. čo predstavuje 28,9 % podiel na celkovom dovoze. Druhou najvýznamnejšou skupinou bola skupina V - Nerastné výrobky ktoré sa podieľali na celkovom dovoze sumou 1463,1 mil. eur čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 14,3% podiel na celkovom dovoze. Treťou najvýznamnejšou skupinou je skupina XVII. - Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia ktorej hodnota dovozu dosiahla hodnotu 1 293,4 mil. eur. V percentuálnom vyjadrení to predstavuje 12,6 % podiel.

V roku 2010 sa oproti roku 2009 zvýšil dovoz hlavne v triedach XVII - Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia, ďalej v triede XV- Základné kovy a výrobky zo základných kovov a tretí najvýznamnejší nárast zaznamenala trieda V.- Nerastné výrobky.

Naopak najvýznamnejší prepad dovozu v roku 2010 oproti roku 2009 zaznamenali triedy XX.- Rôzne priemyselné výrobky, ďalej XI. Textilie a textilné výrobky, a tretí najväčší prepad zaznamenal trieda VI.- Výrobky chemického priemyslu a príbuzných priemyselných odvetví.

V oblasti vývozu tak ako aj v oblasti dovozu má dominantné postavenie trieda XVI. - Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku ktorá sa na celkovom dovoze podieľala sumou 3521,8 mil. eur čo je v percentuálnom vyjadrení 33,3 % podiel. Druhou najvýznamnejšou triedou je trieda XVII.- Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia ktorá dosiahla hodnotu 2370,4 mil. eur. čo znamená 22,4 % podiel . Treťou najvýznamnejšou skupinou v oblasti vývozu bola trieda XV. Základné kovy a výrobky zo základných kovov ktorá dosiahla hodnotu 1 325,7 mil. eur. čo znamená

12,5 % podiel na celkovom vývoze. Najväčší nárast vývozu v roku 2010 oproti roku 2009 zaznamenali najmä trieda XVII. Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia, ďalej trieda XV. Základné kovy a výrobky zo základných kovov a tretí najvýznamnejší nárast zaznamenal trieda VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich.

Naopak najväčší pokles v roku 2010 oproti predchádzajúcemu roku zaznamenali triedy XII. Obuv, klobúky, dáždnyky, slnečníky, biče; upravené perá; umelé kvetiny, XI. Textilie a textilné výrobky a trieda Nešpecifikované .

4.5 Najvýznamnejší vývozcovia a dovozcovia

Z údajov z tabuľky č.3 je jasné, že podiel 10 najväčších dovozcov v sledovanom období je vysoký. Podiel 10 najväčších dovozcov v období rokov 2008 – 2010 neklesol pod 30 %. Najvyšší podiel na celkovom dovoze dosiahlo 10 naj dovozcov v roku 2009 a to konkrétne 33,13 %. V sledovanom období môžeme tiež konštatovať, že podiel 50 najvýznamnejších dovozcov neklesol pod 43 % na celkovom dovoze. 50 naj dovozcov dosiahlo najvyššie hodnoty v roku 2009 a to konkrétne 47,20 %.

Tab.4 Najvýznamnejší dovozcovia

Skupina	Podiel v %		
	2010	2009	2008
1-10 naj dovozcov	30,02	33,13	32,46
11-20 naj dovozcov	5,67	5,77	5,18
21-30 naj dovozcov	3,36	3,48	3,45
31-40 naj dovozcov	2,70	2,61	2,64
41-50 naj dovozcov	2,23	2,20	2,09
Spolu 50 naj dovozcov	43,98	47,20	45,82
51-100 naj dovozcov	7,46	7,96	7,10
101-150 naj dovozcov	4,72	5,13	4,80
151-200 naj dovozcov	3,38	3,76	3,40
Spolu 200 naj dovozcov	59,94	64,05	61,12

Zdroj : Štatistický úrad SR

Z pohľadu na tabuľku č.4 je jasné, že v sledovanom období podiel 10 naj vývozcov na celkovom vývoze bol najnižší v roku 2010 a to iba 39,22. V roku 2009 dosiahol najvyššiu úroveň v sledovanom období a to 44,01 % a v roku 2008 to bolo 42,73 %.

Podiel 50 naj vývozcov dosahoval hodnoty nad 50 % v sledovanom období konkrétne v roku 2008 57,47 % v roku 2009 59,79 % a v roku 2010 55,71% .

Tab.5 Najvýznamnejší vývozcovia

Skupina	Podiel v %		
	2010	2009	2008
1-10 naj vývozcov	39,22	44,01	42,73
11-20 naj vývozcov	6,23	5,92	5,93
21-30 naj vývozcov	4,30	4,31	3,89
31-40 naj vývozcov	3,23	3,12	2,76
41-50 naj vývozcov	2,72	2,43	2,15
Spolu 50 naj vývozcov	55,71	59,79	57,47
51-100 naj vývozcov	7,62	7,77	7,06
101-150 naj vývozcov	4,47	4,85	4,29
151-200 naj vývozcov	3,14	3,34	3,09
Spolu 200 naj vývozcov	70,94	75,76	71,91

Zdroj : Štatistický úrad SR

Z údajov zo štatistického úradu je jasné, že v sledovanom období sa medzi troma najväčšími dovozcami umiestnili spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. SLOVNAFT, a.s. a Samsung Electronics Slovakia. Medzi ďalších významných dovozcov patria Slovenský plynárenský priemysel, a.s. U.S. Steel Košice, s.r.o. Kia Motors Slovakia, a.s. PCA Slovakia a.s. a ďalší.

Naopak medzi troch najväčších vývozcov v sledovanom období môžeme zaradiť spoločnosti Samsung Electronics Europe Logistics B.V., VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. a Kia Motors Slovakia a.s. Ďalšími významnými vývozcami sú spoločnosti U.S. Steel Košice, s.r.o. SLOVNAFT, a.s. a ďalší.

4.6 Zahraničný obchod SR s motorovými vozidlami

Slovensko sa stalo jedným z vedúcich výrobcov automobilov v strednej Európe, a to najmä vďaka prítomnosti troch svetových automobiliek: Volkswagen (Bratislava); PSA Peugeot Citroën (Trnava) a Kia Motors (Žilina). Slovenské napredovanie medzi najdôležitejšie svetové centrá v automobilovom priemysle sa začalo v skorých 90-tych rokoch, kedy sa nemecká automobilová spoločnosť Volkswagen rozhodla vybudovať závod na výrobu automobilov pri Bratislave. Odvtedy sa Volkswagen stal najväčším výrobným koncernom s vedúcim postavením vo vývoze..

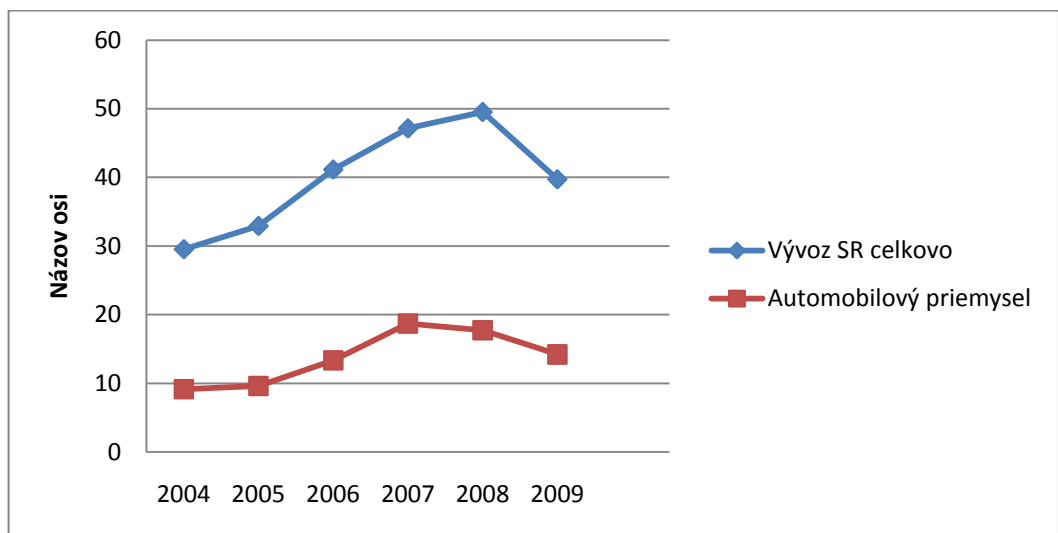
Dodávateľský sektor na Slovensku tak zvýšil svoju hodnotu výroby z 866,3 mil. Eur. v roku 1998 na 9008,8 mil. Eur v roku 2008.

Ďalší stimul pre rast automobilového priemyslu a rozvoja dodávateľského sektora na Slovensku podporil príchod silných automobiliek PSA Peugeot-Citroën z Francúzska a KIA Motors z Južnej Kórei, kde obidva koncerny začali svoju výrobu v roku 2006. PSA Peugeot-Citroën vstúpil na Slovensko v roku. Francúzska automobilka vo svojom závode neďaleko Trnavy plánuje svoju plnú výrobu v počte 300 000 automobilov ročne.

Tieto fakty by mali zvýšiť produkciu automobilov na Slovensku a výrazne posilniť pozíciu Slovenska ako svetového lídra v produkcii automobilov na 1000 obyvateľov (Slovensko dosiahlo v roku 2007 1.miesto –105,7 automobilov na 1000 obyvateľov). K rastu podielu automobilového priemyslu významne napomáhajú aj investície dodávateľských firiem automobilových komponentov, kde renomované svetové dodávateľské firmy presúvajú svoju výrobu na Slovensko, do priemyselných parkov v blízkosti Bratislavy, Trnavy Žiliny, Martina, Košíc. Export slovenského automobilového priemyslu dosiahol v roku 2008 sumu 17,8 mld. Eur, čo predstavuje 35,79% celkového exportu Slovenska. Obrat v automobilovom priemysle v roku 2008 bol 19,72 mld. Eur a tvoril tak 32,83% celkového národného obratu v priemysle (v porovnaní s rokom 1998 kedy bol len 14,34%). Na konci roku 2008 pracovalo 74 000 zamestnancov automobilovom priemysle na Slovensku (porovnanie s rokom 1993, kedy to bolo približne 22 000). Do tohto priemyslu sa investovalo 1 052,6 mil. Eur v roku 2005 a 1 637,8 mil. Eur v roku 2006. V rokoch 2006-07 dodávatelia znovu navýšili výrobné kapacity, hlavne z dôvodu dodávok pre dvoch nových výrobcov automobilov PSA Peugeot-Citroën Slovakia a Kia Motors Slovakia. Slovenský automobilový priemysel je dobre rozčlenený, má 3 rozdielne kultúry producentov automobilov a 3 rozdielne skupiny dodávateľov, ktoré sa

vzájomne úspešne prelínajú. Kým Volkswagen Slovakia montuje automobily vyššej triedy (SUV), PSA Peugeot-Citroën Slovakia produkuje automobily určené pre strednú triedu a Kia Motors Slovakia vyrába modely pre nižšiu triedu. Okrem toho, dodávatelia automobilových komponentov (s výnimkou tých, ktorý dodávajú systémom „just-in-time“ a sú alokovaní hneď vedľa výrobného závodu) často dodávajú svoje produkty niekoľkým výrobcom automobilov aj za hranicami a nezriedka aj do iných typov priemyslu. Budúcnosť automobilového priemyslu má neustále silnejúce rastové a rozvojové tendencie. Reštrukturalizácia priemyslu a rozvoj infraštruktúry sú tiež faktormi, ktoré majú podporiť rast automobilového priemyslu na Slovensku.

4.6.1 Vývoj vývozu automobilového priemyslu

Obr.8

Vývoj vývozu v mld. eur.

Zdroj : SARIO

4.7 Zahraničný obchod SR s motorovými vozidlami

Situácia v automobilovom priemysle sa v krajinách EÚ-27 a medzi nimi aj Slovenska v dôsledku finančnej a hospodárskej situácie výrazne zmenila a jej negatívne dôsledky doznievajú dodnes. V rámci strojárskoho priemyslu sa najviac zhoršila situácia v automobilovom priemysle.

Tab.6**Vývoj vybraných ukazovateľov v roku 2008 a 2009**

	2008			2009		
	Produkcia v mil. eur.	Pridaná hodnota mil.eur.	Investície v mil. eur.	Produkcia v mil.eur.	Pridaná hodnota	Investície v mil.eur.
Výroba dopravných prostriedkov	14 074	1 536	586	9 866	1 361	548
Priemyselná výroba celkovo	51 522	8 500	3 259	38 540	7 380	2 058

Zdroj : Štatistický úrad SR

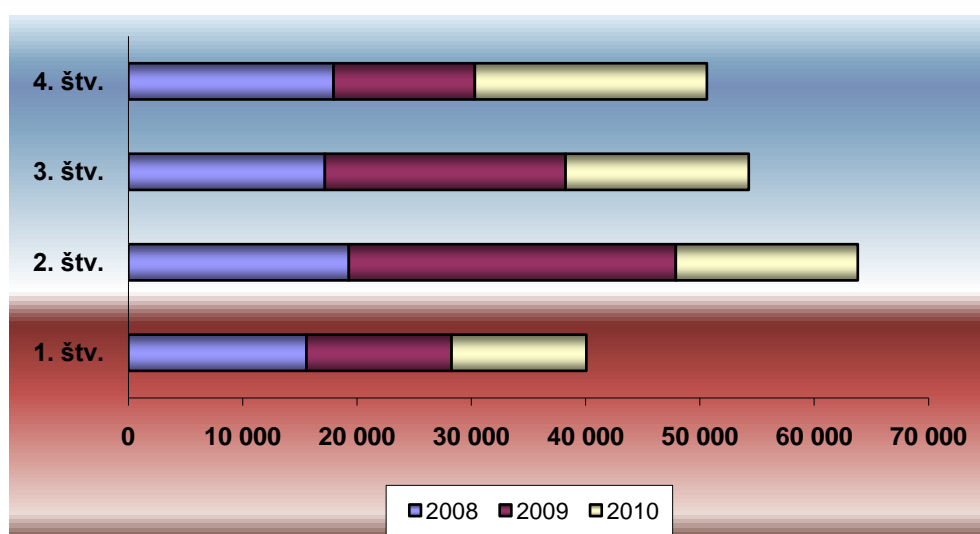
Z údajov v tabuľke číslo 6 je zrejmé, že v roku 2009 došlo k značnému poklesu produkcie, investícií aj pridanej hodnoty ako v priemyselnej výrobe tak aj v automobilovom priemysle. V roku 2009 nastal pokles v celkovej produkcii dopravných prostriedkov až o 4208 ks. čo predstavuje pokles o 29,9 %. Tento pokles v produkcii bol spôsobený znížením dopytu hlavne na európskych trhoch a nasledným obmedzením výroby prípadne až zastavením výroby v automobilových koncernoch pôsobiacich na Slovensku. Pokles investícií v rámci automobilového priemyslu je minimálny.

Tab.7**Výroba vozidiel na Slovensku v tis.**

Slovensko	2006	2007	2008	2009
Q1	49 707	135 735	153 250	97 335
Q2	59 401	151 032	166 555	112 497
Q3	51 970	131 274	139 005	119 575
Q4	56 411	153 030	116 966	131 933
Celkovo	218 249	571 071	575 776	461 340

Zdroj : ZAP SR

Rok 2007 je charakteristický tým, že všetky tri automobilky pôsobiace na Slovensku už boli v plnej výrobnjej prevádzke. V roku 2007 si tak môžeme všimnúť obrovský nárast výroby v jednotlivých kvartáloch ako aj v celkovej ročnej produkcii. Zatiaľ čo v roku 2006 bola celková produkcia 218 249 vozidiel v roku 2007 to bolo už 571 071. To predstavuje nárast o 161 % v celkovej produkcii. V roku 2008 dosiahla výroba vozidiel na Slovensku svoje historické maximum 575 776 vyrobených vozidiel. V štvrtom štvrťroku roku 2008 môžeme sledovať pokles výroby vozidiel oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roku. Práve v tomto období sa začala prejavovať kríza v Severnej Amerike a západnej Európe.

Obr.9

Vývoj predaja vozidiel v jednotlivých kvartáloch od roku 2008

Zdroj : Štatistický úrad SR

Dopad hospodárskej krízy na slovenský automobilový priemysel sa začína prejavovať v 1 štvrťroku roku 2009. Zaznamenávame pokles predaja vozidiel a to 18,5 %. Výrazný obrat k lepšiemu začína hneď v 2 kvartáli na ktorom malo najvýznamnejší podiel spustenie prvej a neskôr aj druhej vlny šrotovného. Prvá vlna šrotovného trvala od 9.3 2009 do 25.3. 2009. Druhá vlna šrotovného trvala od 6.4. do 14.4. 2009. Celkovo bolo vládou vyčlenených na obed vlny šrotovného 55 mil. eur. Pozitívny dopad šrotovného pokračoval aj v treťom kvartáli roku 2009 . Dôvodom tohto pozitívneho vývoja bolo to, že ľudia si mohli kúpiť nielen skladové vozidlá, ale aj vozidlá objednať a tým im boli dodané až v priebehu niekoľkých mesiacov. Po skončení šrotovného a jeho vplyvu môžeme badať

markantný pokles v predaji. V roku 2010 badáme nesmelý štart predaja v prvom kvartáli. Pozitívom je že predaj vozidiel v jednotlivých kvartáloch postupne rastie.

Nájsť spôsob riešenie hospodárskej krízy nie je vôbec jednoduché. Musíme vychádzať z toho, že hospodárska kríza má svoj pôvod v USA. Väčšina odborníkov pokladá za dôvod vzniku hospodárskej krízy ktorá sa prejavila aj v automobilovom priemysle pokles hodnôt nehnuteľností. Tento pokles bol spôsobený neschopnosťou veriteľov splácať hypotéky.

Nástrojov ako riešiť krízu v automobilovom priemysle je viacero. Šrotovné a obdobné formy podpory predaja v čase hospodárskej krízy boli použité nielen na Slovensku ale aj v USA, Kanade, a mnohých iných štátoch Európy. Cieľom šrotovného napríklad v USA bola rýchlá obnova vozového parku s nižšou spotrebou pohonných hmôt. V iných krajinách bolo dôvodom na zavedenie šrotovného ekológia či bezpečnosť. K ďalším nástrojom zníženia dopadu krízy boli aj vládne podpory pre automobilky ako General Motors, Volkswagen a ďalšie ktoré tak vlády ochránili pred bankrotom.

Negatívnou stránkou šrotovného môže byť aj to, že ďalší ľudia sa môžu kúpou nového auta zadlžiť, hoci pred zavedením šrotovného o kúpe auta neuvažovali. Avšak faktom ktorý nemožno poprieť je to že dopyt ktorý by vznikol v budúcnosti sa vďaka šrotovnému presunul do súčasnosti. Týmto umelým rastom sa hodnoty predaja a produkcie dostali takmer na predkrízovú úroveň. Negatívom tohto umelého rastu bude po vypršaní účinku šrotovného prudký prepád výkonnosti celého priemyslu nevynímajúc automobilový priemysel. O tomto efekte sme sa mohli v slovenskom automobilovom priemysle presvedčiť v 4 štvrtroku roku 2009 a v prvom štvrtroku 2010.

Problémom automobilového priemyslu a teda aj dôvodom prepuknutia hospodárskej krízy je že v rozvinutých ekonomikách sa stále počíta z rastom produkcie a taktiež aj rastom predaja osobných automobilov.

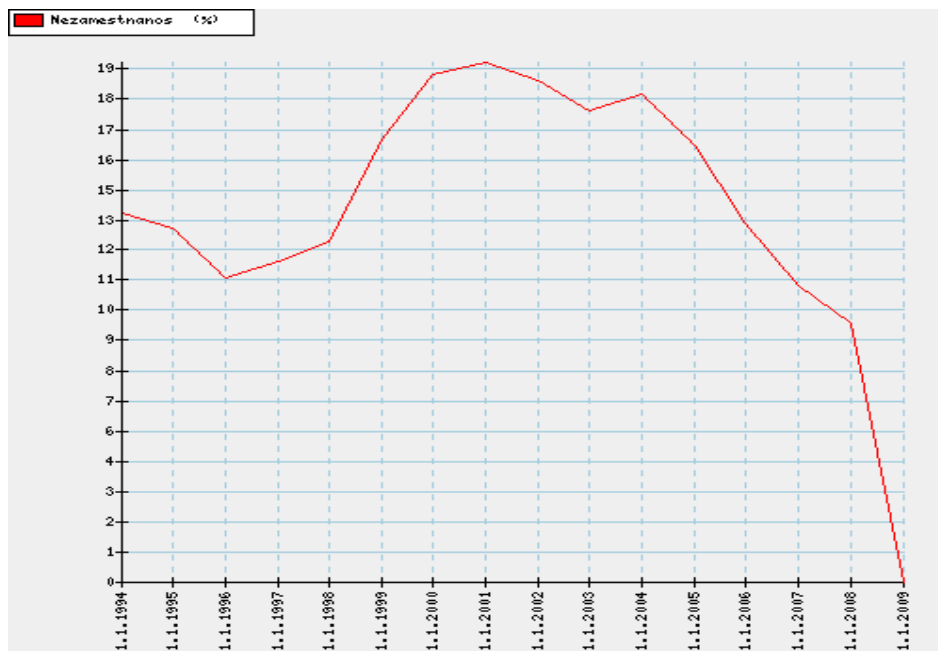
4.8 Vývoj nezamestnanosti a vplyv vstupu automobiliek

Jedným z mnoho pozitívnych bodov vstupu automobiliek Hyundai / Kia a PSA Peugeot-Citroen bolo aj zníženie celkovej nezamestnanosti na Slovensku. Všetky tri automobilky vo svojich výrobných závodoch zamestnávajú cez 13 tisíc pracovných miest.

Celkovo zamestnávajú spoločnosti pôsobiace v automobilovom priemysle cez 74 tis. zamestnancov. V priebehu roku 2006 podľa dostupných údajov môžeme sledovať pokles celkovej nezamestnanosti z 11,8 % v januári na 9,4 % v decembri 2006. V číselnom vyjadrení to znamená pokles počtu nezamestnaných osôb z 342 392 na 273 810 osôb.

Najväčší podiel na tomto znižovaní majú automobilky Hyundai / Kia , a PSA Peugeot – Citroen ktoré v prvej polovici roka 2006 spúšťali skúšobnú prevádzku. Ďalšie desaťtisíce miest vznikla aj vďaka sieti dodávateľov komponentov pre tieto spoločnosti. Nábor zamestnancov pokračoval aj v priebehu rokov 2007 a 2008 a nezamestnanosť dosiahla najnižšiu hodnotu v júni 2008 kedy bolo na Slovensku bez práce už iba 222 917.

Negatívny vývoj začala nezamestnanosť na Slovensku naberať v decembri 2008 kedy začalo aj Slovensko pociťovať prehlbujúcu sa hospodársku a finančnú krízu. Nezamestnanosť dosiahla na Slovensku svoje maximum v decembri 2009 keby bolo bez práce 379 553 osôb. Samotné automobilky pôsobiace na slovenskom trhu nemuseli k prepúšťaniu pristúpiť avšak desiatky dodávateľov prepustili niekoľko tisíc svojich zamestnancov.

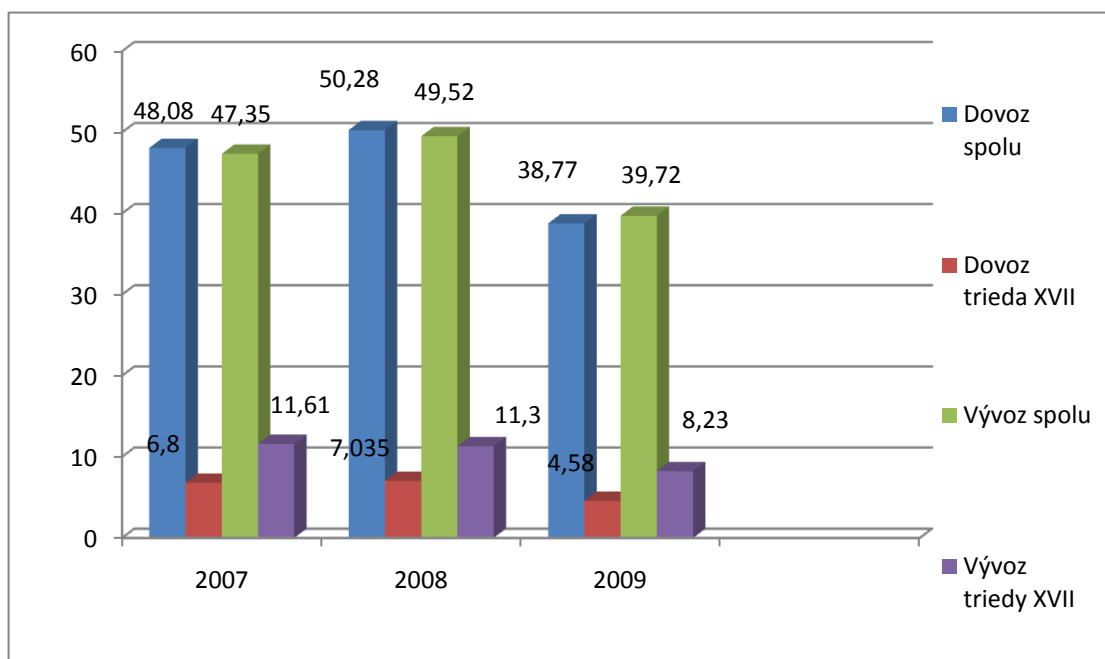
Obr.10

Vývoj nezamestnanosti

Zdroj : Trend

4.9 Zahraničný obchod s motorovými vozidlami podľa tried colneho sadzovníka

Z údajov v grafe č.9 je zrejme že v sledovanom období rokov 1999 – 2009 v triede XII Vozidlá, lietadlá plavidlá a dopravné zariadenia jednoznačne prevažoval vývoz nad dovozom. V období medzi rokmi 1999až 2003 môžeme sledovať nárast ako vývozu aj dovozu v triede XII . V prípade vývozu išlo nárast až o 157 % a v prípade dovozu nárast o 119 %. V roku 2004 môžeme sledovať mierny pokles ako dovozu aj vývozu, ale od roku 2005 až do roku 2009 môžeme sledovať nárast hodnôt dovozu aj vývozu. V roku 2008 dosiahla hodnota vývozu sumu 11 301 790,02 mil. eur oproti 7 035 413,60 mil. eur. na strane dovozu. V roku 2009 nastal vo vývoze aj dovoze značný podiel ktorý môžeme pripísať hospodárskej kríze a z toho vyplývajúceho nižšieho dopytu po motorových vozidlách čo malo za následok zníženie výroby v koncernoch PSA Peugeot – Citroen, Hyundai / Kia a VOLKSWAGEN.

Obr.11

Porovnanie vývozu a dovozu triedy XVII s celkovým dovozom a vývozom

Zdroj : Štatistický úrad SR

Podľa údajov zo štatistického úradu zobrazených v grafe č 10 môžeme povedať, že trieda XVII má veľmi významný podiel na celkovom vývoze aj dovoze. V roku 2007 sa

skupina XVII podieľala na celkovom dovoze 14,14 % v roku 2008 14,0 % a v roku 2009 klesol jej podiel iba na 11,8 %.

Oveľa zaujímavejší podiel dosahuje trieda XVII vo vývoze. V roku 2007 sa na celkovom vývoze podieľala 24,5 % v roku 2008 22,8% a v roku 2009 20,7 %.

4.10 Zahraničný obchod s motorovými vozidlami podľa kapitol colneho sadzobníka

Porovnanie celkového vývozu a dovozu SR s dovozom vývozom tovarovej kapitoly 87 – Motorové vozidlá, traktory , motocykle, bicykle môžeme vidieť v tabuľke č. 5 a graficky v grafe č. 11.

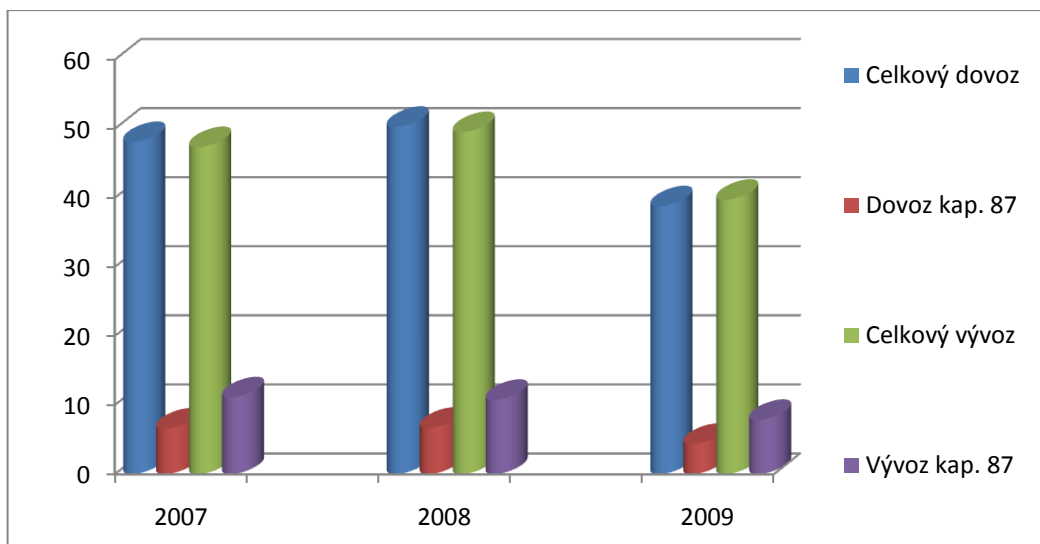
Tab. 8

Porovnanie dovozu a vývozu kapitoly 87 s celkovým vývozom a dovozom

	2007	2008	2009
Celkový dovoz v mil.eur.	48,08	50,28	38,78
Dovoz kap. 87	6,59	6,71	4,37
Celkový vývoz v mil.eur.	47,35	49,52	39,72
Vývoz kap. 87	11,12	10,76	7,85

Zdroj : Štatistický úrad SR

Podiel dovozu tovaru skupiny 87- Motorové vozidlá, traktory, motocykle, bicykle na celkovom dovoze je 13,7 % v roku 2007, v roku 2008 to bolo už iba 13,4 % a v roku 2009 klesol podiel na 11,3%. Oveľa väčší podiel dosahuje trieda 87 na celkovom vývoze kde sa postupne podieľala v roku 2007 23,5 čo je druhý najvyšší podiel v histórii zahraničného obchodu SR. V roku 2008 bol podiel na celkovom vývoze 21,7 % a v roku 2009 dokonca iba 19,8 %.

Obr. 12

Grafické znázornenie podielu kapitoly 87 na celkovom dovoze a vývoze

Zdroj : Štatistický úrad SR

4.11 Ukazovatele obchodu s motorovými vozidlami

Významnými ukazovateľmi zahraničného obchodu sú Gruber – Loydov Index ,ukazovateľ komparatívnych výhod RCA a mnoho ďalších.

Gruber – Loydov Index dosahoval v kapitole 87 na Slovensku v posledných rokoch nasledovné hodnoty.

2007 - 0,7233

2008 – 0,7681

2009 – 0,7152

Tieto hodnoty sú primerané pre tovary ktoré majú vyššiu pridanú hodnotu.

Vypočítané hodnoty dokazujú, že dovoz a vývoz motorových vozidiel, traktorov, motocyklov a bicyklov sa nerovnajú, ale že existujú medzi nimi rozdiely.

Druhým ukazovateľom bude Ukazovateľ odkrytých komparatívnych výhod RCA

Hodnoty ukazovateľa RCA

2007 – 0,5341

2008 – 0,4874

2009 – 0,5618

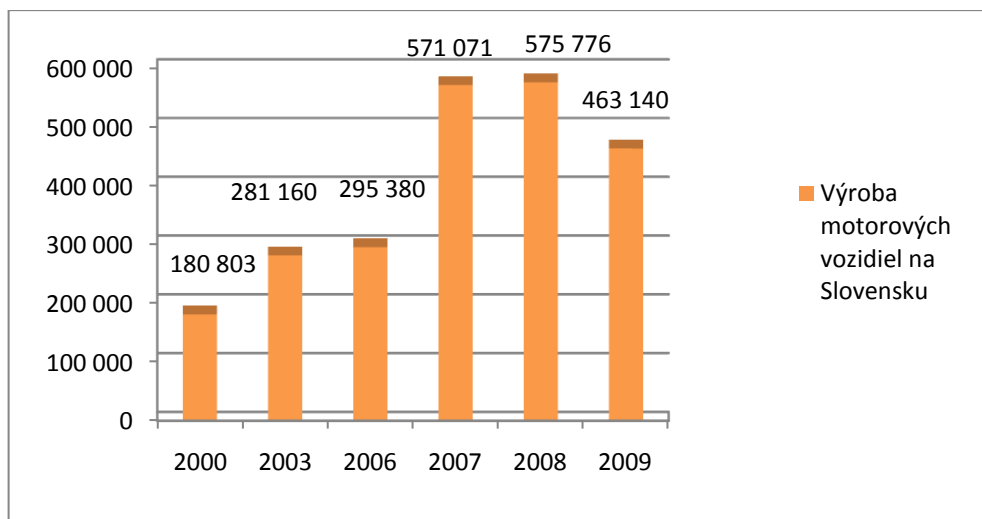
Počas rokov 2007, 2008,2009 môžeme konštatovať, že sa jednoznačne jedná u motorových vozidiel, traktorov, motocyklov a bicyklov o komparatívne výhody. Toto tvrdenie vychádza z toho že ak hodnota ukazovateľa RCA je väčšia ako nula jedná sa o komparatívne výhody ak menšia ako nula jedná sa o komparatívne nevýhody. Dosiagnuté hodnoty boli postupne v roku 2007 0,5341 v roku 2008 0,4874 a v roku 2009 0,5618 takže môžeme konštatovať jasnú komparatívnu výhodu v každom roku.

4.12 Vývoj výroby vozidiel na Slovensku

Automobilový priemysel je kľúčovým odvetvím pre rozvoj ekonomiky Slovenskej republiky, čo je určujúce aj pre ostatné priemyselné odvetvia.

Dominantnou výrobou v rámci automobilového priemyslu je výroba osobných automobilov ktorá bola do roku 2006 reprezentovaná iba spoločnosťou Volkswagen Slovakia, a.s. ktorý je súčasťou koncernu Volkswagen AG. Spoločnosť Volkswagen pôsobí na Slovenskom trhu od roku 1991 keď vstúpila do Bratislavských automobilových závodov

V roku 1991 sa na Slovensku vyrobili iba dva kusy osobných automobilov. V roku 1995 to už bolo takmer 19 688 aut. V roku 2006 začínajú svoju činnosť na Slovensku ďalšie dva koncerny konkrétne Hyundai / Kia a PSA Peugeot Citroen. V roku 2006 aj vďaka vstupu týchto dvoch koncernov sa na Slovensku vyprodukovalo 295 380 motorových vozidiel. V roku 2007 keď všetky tri koncerny rozbehli svoju výrobu naplno sa na Slovensku vyrobilo 571 071 ks. automobilov. To predstavuje nárast produkcie až o 93,3 %. Doteraz najvyššie hodnoty boli dosiahnuté v roku 2008 keď celková produkcia dosiahla 575 776 ks automobilov.

Obr. 13

Vývoj produkcie aut na Slovensku

Zdroj : ZAP SR

Záver

Zahraničný obchod je časť národného hospodárstva danej krajiny, ktorá zahŕňa obeh tovaru a služieb, prekračujúci hranice a ekonomiku danej krajiny. Zahraničný obchod zo slovenského pohľadu má kľúčový význam pretože okrem toho, že zabezpečuje výmenu tovaru a služieb so zahraničím, má veľký vplyv na ekonomický rast krajiny.

Z celosvetového hľadiska nie je postavenie Slovenska v zahraničnom obchode veľmi významné avšak treba podotknúť, že význam Slovenska každým rokom rastie. Dovoz aj vývoz Slovenska rastie každým rokom a zatiaľ čo v roku 2000 mal dovoz hodnotu 19 593,52 mil. eur v roku 2010 to už bolo 48,653,50 mil. eur. taktiež zatiaľ čo hodnota vývozu dosahovala v roku 2000 hodnotu 18 207,77 mil. eur. v roku 2010 to bolo už 48 791,00 mil. eur. Výnimkou z tohto rastu bol iba rok 2009 kedy poklesla hodnota dovozu aj vývozu avšak zahraničný obchod Slovenska v tomto roku dosiahol kladné saldo.

Z pohľadu teritoriálnej štruktúry zahraničného obchodu SR sú najvýznamnejšími partnermi SR v oblasti dovozu Nemecko, Česká republika, Ruská federácia, Taliansko a Kórejská republika. V oblasti vývozu sú najvýznamnejšími partnermi SR Nemecko, Česká republika, Francúzsko a Poľsko.

Najvyšší podiel v dovoze dosahujeme u krajín EÚ-27 ktorý predstavuje 66 %. V prípade vývozu dosahujeme najvyšší podiel u krajín Európy.

Z hľadiska komoditnej štruktúry tovarov podľa skupín tovarov SITC Rev.3 dosahuje najvyšší podiel vo vývoze aj dovoze trieda SITC 7 Stroje a prepravné zariadenia. Tento podiel predstavuje v prípade dovozu 42,26 % podiel a v prípade vývozu je to 55,5 % podiel. Druhou najvýznamnejšou skupinou je SITC 6 Trhové výrobky triedené hlavne podľa materiálu ktorej podiel je na celkovom dovoze 15,1 % a na celkovom vývoze 18,6 %. Treťou najvýznamnejšou skupinou je skupina SITC 8 Rôzne priemyselné výrobky s podiel 11,3 % na dovoze a 10,05 % na celkovom vývoze.

V prípade komoditnej štruktúry podľa tried colného sadzovníka má najvýznamnejší podiel trieda XVII Stroje, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku. Táto trieda sa

na celkovom dovoze podieľa 28,9 % čo predstavuje hodnotu 2 966,6 mil. eur. V oblasti vývozu má trieda XVII 33,3 % podiel čo predstavuje hodnotu 3521,8 mil. eur. V oblasti dovozu patrí druhé najvýznamnejšie miesto triede V – Nerastné výrobky ktoré sa na celkovom dovoze podieľali 14,3 %. Treťou najvýznamnejšou skupinou je skupina XVII – Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia ktoré sa na celkovom dovoze podieľali 12,6 %. V oblasti vývoze je druhou najvýznamnejšou skupinou XVII ktorá sa na celkovom vývoze podieľala 22,4 % podielom. Na treťom mieste sa v oblasti vývozu umiestnila trieda XV – Základné kovy a výrobky zo základných kovov ktorá dosiahla podiel 12,5 %.

Podiel 10 najvýznamnejších dovozcov v období rokov 2008-2010 neklesol pod 30%. Postupne dosahoval v roku 2008 32,46 % , v roku 2009 33,12 % a v roku 2010 30,02 %. Podiel 50 najvýznamnejších dovozcov dosahoval v roku 2008 45,82 % podiel v roku 2009 47,20 % a v roku 2010 43,98 % . V oblasti vývoze predstavoval podiel 10 najvýznamnejších vývozcov v roku 2008 42,73 % v roku 2009 44,01 % a v roku 2010 39,22 %.

V prípade 50 najvyznanejších vývozcov dosahoval ich podiel v roku 2008 57,47 % podiel v roku 2009 59,79 % a v roku 2010 55,71 %.

V súčasnosti je pre rast slovenskej ekonomiky najdôležitejší automobilový priemysel. Od začiatku fungovania automobiliek Hyundai / Kia, PSA – Peugeot Citroen sa Slovensko zaradilo medzi najväčších svetových producentov automobilov.

Slovenský automobilový priemysel si aj napriek kríze udržal svoje výhody ako je kvalita automobilového priemyslu a rozsah automobilových aktivít. Slovensko je krajina z rozvinutým automobilovým priemyslom a má rozvinutý reťazec dodávateľov automobilových komponentov. Úlohou do budúcnosti pre automobilové podniky je aby do budúcnosti správne reagovali na zmeny, ktoré sú výsledkom hospodárskej krízy. Ide hlavne o zohľadnenie celosvetových trendov a nových výziev.

Zmeny na ktoré by mali automobilové podniky reagovať sú meniace sa požiadavky zakazníkov ktorý začínajú preferovať lacnejšie autá s nízkou spotrebou, ďalšou zmenou je rast konkurencie na nových trhoch ako je India, Rusko a ďalší. Stanoviť opatrenia pre zmiernenie dopadu krízy nie je jednoduché. Medzi tieto opatrenia by som zaradil snahu

podniku o zlepšenie efektivity riadenia ďalej lepšie využívanie štrukturálnych alebo znižovať náklady na výrobu.

Podľa tried colného sadzobníka sa trieda XVII podieľala v roku 2009 na celkovom dovoze 11,8 % zatiaľ čo v roku 2008 to bolo až 14,14 % podiel na celkovom dovoze. V prípade vývozu sa trieda XVII podieľala v roku 2009 20,7 % zatiaľ čo v roku 2008 to bolo 22,8 %.

V prípade kapitol colného sadzobníka sa kapitola 87 Motorové vozidlá, traktory, motocykle, bicykle podieľala na celkovom dovoze v roku 2009 11,3 % a na celkovom vývoze bol jej podiel 19,8 %.

Podľa výsledkov Gruber - Loydov -ho indexu môžeme konštatovať že hodnoty dovozu a vývozu kapitoly 87 sa nerovnajú .Z výsledkov ukazovateľa RCA je jasné, že Slovensko má v prípade kapitoly 87 komparatívnu výhodu.

Medzi opatrenia by som zaradil

Lákať zahraničných investorov – ziskávať zahraničných investorov prostredníctvom daňových prázdnin prípadne inými formami úľav.

Snaha o zvyšovanie využívanie výrobných kapacít - pretože rastúce výrobné kapacity znamenajú nábor nových zamestnancov teda znižovanie nezamestnanosti a rast exportu.

Snažiť sa zmierniť dopady hospodarskej krízy v podnikoch využívaním štrukturálnych fondov, znižovať výrobné náklady, zlepšiť efektívnosť riadenia a iné,

Znižovať import potravín a snažiť sa o obnovu poľnohospodárstva na Slovensku. Znovuobnovenie poľnohospodárstva by znamenalo vytvorenie nových pracovných. Ďalším opatrením by mala byť snaha rozšíriť portfólio nášho vývozu keďže značnú časť tvorí automobilový priemysel ktorý je veľmi citlivým odvetvím.

Zoznam použitej literatúry

1. ÁRENDÁŠ, Marko. Makroekonómia Nitra : SPU, 2005 s 360 ISBN 80-8069-524-5.
2. ÁRENDÁŠ, Marko. Makroekonómia I Nitra: SPU, 2007 s 233-236 ISBN 978-80-8069-914-7.
3. BALÁŽ, Peter. a kolektív Medzinárodné podnikanie 2010, Sprint dva Bratislava, 2010, s.55, 201-202, 259, 471-472 ISBN 978-80-89393-18-3.
4. BIELIK, Peter. a kolektív Agrárna ekonomika : 2 nezmenené vydanie SPU Nitra, 1998 s 247 ISBN 7137-480-6.
5. HAMBÁLKOVÁ, Mária. – Vývojové tendencie v zahraničnom agrárnom obchode a jeho prispôsobovanie v procese globalizácie, 2002, s 72, ISBN 80-8069-027-8.
6. HAMBÁLKOVÁ, Mária. – Zahraničný agrárny obchod Nitra: VŠP, 1998, s 102, ISBN 80-7137-318-4.
7. HOREHÁJ, Jozef. Svetová ekonomika, Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta v Banskej Bystrici s. 81 ISBN 978-80-8083-872-0.
8. HORSKÁ, Elena. – UBREŽIOVÁ, Iveta Medzinárodný manažment a podnikanie, Nitra SPU, 2005 s. 90 ISBN 80-8069-619-5.
9. HORSKÁ, Elena – UBREŽIOVÁ, Iveta Medzinárodný marketing Nitra : SPU, 2001, s. 418, ISBN 80-7137-867-4.
10. KUTSCHKER, Michael – SCHMID, Stefan 2008. Internationales Management vyd. Munchen: Oldenbourg Verlag Munchen. 1507 s. ISBN 978-486-58660-2.
11. LIPKOVÁ, Ľudmila. Medzinárodné hospodárske vzťahy. Bratislava Sprint 2002, s. 266 ISBN 80-88848-70-9.
12. LIPKOVÁ, Ľudmila a kolektív Svetová ekonomika, Vydavateľstvo Ekonom, 2009, s. 47 ISBN 978-80-225-2744-6.
13. MIHÁLIKOVÁ, Anna. – HORNIÁKOVÁ, Ľubica. Teória finančných a menových vzťahov, Univerzita Komenského v Bratislave, 2002, s 350,

ISBN 80- 7160-171-3.

14.MICHNÍK, Ľubomir. a kolektív: Zahraničný obchod Bratislava: Sprint, 1998, s. 58-65, ISBN 80-8884-31-8.

15.PODOLÁK, Alojz.: Medzinárodný obchod a enviromentálna politika, SPU, 2001, s. 250-251, ISBN 80-7137-867-4.

16.POKRIVČÁK, Ján. a kolektív, Medzinárodná ekonomika, SPU Nitra,
www.fem.uniag.sk/Jan.Pokrivcak

17.SAMUELSSON, Paul.A – NORDHAUS, Wiliam.D – Ekonomia 1 Bratislava Bradlo 1992, s. 450 ISBN 80-7127-031-8.

18.SRŠNOVÁ, Jana. – FÜZYOVÁ, Ľubica, Medzinárodné strategické rozhodovanie podniku Bratislava: Vydavateľstvo Sprint 1, 2003, s. 218 ISBN 80-890085-18-0.

19.SVATOŠ, Miroslav. a kolektív, Zahraničný obchod teórie a praxe Grada Publishing a.s. 2009, s 21-29 ISBN 978-80-247-2708-0.

20.VINCÚR, Pavol. a kolektív, Hospodárska politika, Vydavateľstvo SPRINT, s. 55,ISBN 80-88848-7-9.

Štatistická ročenka 2008, 2009 Dostupné na :

<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=29872>

Štruktúra zahraničného obchodu, Dostupné na:

http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.send?uic=3325&m_sso=5&m_so=29&ic

78

Celkový dovoz a vývoz podľa tried harmonizovaného systému, Dostupné na :

http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.send?uic=617&m_sso=5&m_so=29&ic=

8

Prílohy

Príloha 1: Dovoz Slovenka z vybraných krajín v rokoch 2006 až 2009

Dovoz v mil. eur	2006	2007	2008	2009
Belgicko	516	546	590	414
Česká republika	4 944	5 191	5 331	4 721
Čína	1 611	2 444	2 788	2 247
Dánsko	167	192	216	213
Fínsko	156	146	160	110
Francúzsko	1 366	1 781	1 865	1 813
Grécko	77	94	79	106
Holandsko	557	614	576	459
Írsko	140	125	102	111
Japonsko	847	707	687	491
Kórejská republika	1 682	2 430	2 871	2 620
Maďarsko	1 894	2 476	2 324	2 042
Nemecko	8 423	8 929	9 267	6 460
Poľsko	1 844	1 906	1 826	1 553
Portugalsko	100	89	78	63
Rakúsko	1 408	1420	1 362	1 113
Rumunsko	288	233	341	248
Ruská federácia	4 971	4 495	5 442	3 468
Slovinsko	208	238	232	171
Spojené kráľovstvo	619	623	638	971
Spojené štáty	540	479	584	461
Španielsko	643	705	570	476
Švajčiarsko	321	373	326	294
Švédsko	304	313	273	208
Taiwan	798	1 079	670	574
Taliansko	1 915	1 817	1 763	1 573
Turecko	269	312	321	263
Ukrajina	538	491	523	252

Príloha 2: Vývoz Slovenka do vybraných krajín v rokoch 2006 až 2009

Vývoz v mil. eur.	2006	2007	2008	2009
Belgicko	750	1 010	868	691
Česká republika	5 839	6 134	6 702	5 125
Čína	215	359	433	551
Dánsko	346	467	424	312
Fínsko	434	290	670	120
Francúzsko	1 749	3 085	3 342	3 113
Grécko	220	287	286	270
Holandsko	1 716	1 666	1 498	1 182
Írsko	93	111	98	31
Japonsko	110	105	97	26
Kórejská republika	54	45	63	54
Maďarsko	2 439	2 976	3 308	2 512
Nemecko	9 455	9 991	9 785	7 989
Poľsko	2 531	2 934	3 223	2 850
Portugalsko	74	151	170	146
Rakúsko	2 477	2 747	2 790	2 311
Rumunsko	622	849	970	636
Ruská federácia	674	1 068	1 870	1 414
Slovinsko	352	371	373	270
Spojené kráľovstvo	1 596	2 296	2 327	1 891
Spojené štáty	1 317	1 176	847	426
Španielsko	1 167	1 455	1 177	939
Švédsko	547	686	716	759
Taiwan	28	28	21	26
Taliansko	2 638	2 980	2 833	2 411
Turecko	401	536	657	684
Ukrajina	532	637	692	292

Príloha 3: Dovozy, vývoz a saldo v poslednom desaťročí

	Dovoz	Vývoz	Saldo	Obrat
2000	19 593,52	18 207,77	-1385,75	37 801,29
2001	23 702,80	20 292,26	-3410,54	43 995,06
2002	24 828,24	21 643,03	-3185,21	46 471,27
2003	27 440,51	26 662,62	-777,89	54 103,13
2004	31 484,87	29 811,31	-1672,69	61 296,18
2005	35 320,05	32 863,98	-2456,07	68 184,03
2006	43 667,00	40 916,00	-2 751,00	84 583
2007	48 075,90	47 351,00	-725	95 426,9
2008	50 280,10	49 522,30	-757,8	99 802,4
2009	38 775,10	39 721,20	946,1	78 496,3
2010	48 653,50	48 791,00	137,5	97 444,5

Príloha 4: Dovozy a vývozy podľa krajiny pôvodu/určenia

Krajina pôvodu / určenia	Dovoz			Vývoz			január až decembe r v mil. Eur
	január až december v mil. Eur	štrukt úra %	indexy 2010 /2009	január až december v mil. Eur	štrukt úra %	indexy 2010/2009	
SPOLU	48 653,50	100	125,5	48 791,00	100	122,8	137,5
<i>OECD</i>	<i>30 231,40</i>	<i>62,1</i>	<i>120,9</i>	<i>41 899,00</i>	<i>85,9</i>	<i>121,4</i>	<i>11 667,50</i>
z toho: Spojené štáty	432,2	0,9	99	709,2	1,5	166,4	276,9
Japonsko	819,7	1,7	165,2	43,2	0,1	167,6	-776,6
Turecko	381	0,8	150,7	839,7	1,7	122,8	458,6
Kanada	42,2	0,1	114,6	89,6	0,2	105,4	47,4
<i>EÚ-27</i>	<i>32 119,00</i>	<i>66</i>	<i>121,3</i>	<i>41 188,60</i>	<i>84,4</i>	<i>121</i>	<i>9 069,60</i>
z toho: Nemecko	7 463,70	15,3	126,3	9 411,60	19,3	119,8	1 947,80
Česká republika	5 082,80	10,4	117,7	6 825,30	14	129,3	1 742,50
Taliansko	1 555,10	3,2	108	2 714,80	5,6	114,1	1 159,60
Rakúsko	1 181,20	2,4	117,4	3 252,20	6,7	138,4	2 071,00
Poľsko	1 875,40	3,9	130,8	3 562,60	7,3	127,8	1 687,20
Maďarsko	2 052,70	4,2	110,9	3 285,30	6,7	120	1 232,60
Francúzsko	1 701,30	3,5	102,9	3 364,00	6,9	108,9	1 662,70
Spojené kráľovstvo	832,7	1,7	94,3	1 777,70	3,6	97,5	945
Holandsko	505,3	1	121,4	1 405,90	2,9	120	900,6
Belgicko	463,6	1	123,7	779,4	1,6	117,7	315,7
Španielsko	472,4	1	108,7	1 240,10	2,5	131,1	767,7
Švédsko	249,6	0,5	131,8	873,9	1,8	125,3	624,3
Slovinsko	181,8	0,4	116,5	355,6	0,7	136,8	173,8
Dánsko	189,4	0,4	97,6	318,9	0,7	104,1	129,5
Fínsko	115,4	0,2	115,1	134,2	0,3	118,4	18,9

Írsko	138	0,3	137,2	48,3	0,1	155,8	-89,7
Grécko	91,6	0,2	95,8	177,5	0,4	68,8	85,9
Portugalsko	88,7	0,2	143,8	141,7	0,3	103,1	53
Rumunsko	336	0,7	148,5	848,1	1,7	126,8	512,1
Bulharsko	71,8	0,1	162,6	286	0,6	112,5	214,3
<i>EZVO</i>	<i>341,9</i>	<i>0,7</i>	<i>98,8</i>	<i>623,7</i>	<i>1,3</i>	<i>125,4</i>	<i>281,8</i>
z toho: Švajčiarsko	284,5	0,6	100,7	483,5	1	123,7	199
Nórsko	46,1	0,1	99	127,7	0,3	135,6	81,6
EURÓPA	30 723,90	63,1	120,2	44 786,60	91,8	121,4	14 062,80
z toho: Ruská federácia	4 656,30	9,6	134,3	1 921,50	3,9	135,9	-2 734,70
Ukrajina	446,7	0,9	178,2	368,9	0,8	126,4	-77,8
Chorvátsko	64,4	0,1	135,4	185,2	0,4	105,4	120,8
<i>ÁZIA</i>	<i>9 705,10</i>	<i>19,9</i>	<i>138,2</i>	<i>2 567,40</i>	<i>5,3</i>	<i>140,4</i>	<i>-7 137,70</i>
z toho: Čína	2 858,70	5,9	132,1	971,2	2	176,2	-1 887,50
Kórejská republika	3 792,50	7,8	144,8	92,5	0,2	172,8	-3 700,00
Taiwan	673,8	1,4	119,2	17,1	0	64,5	-656,7
Malajzia	217,6	0,4	137,7	10,8	0	63,5	-206,7
India	160,8	0,3	130,3	71,7	0,1	124,7	-89,1
<i>AFRIKA</i>	<i>228,5</i>	<i>0,5</i>	<i>138,6</i>	<i>235,7</i>	<i>0,5</i>	<i>101</i>	<i>7,2</i>
z toho: Južná Afrika	17,4	0	99	58,3	0,1	130,5	40,9
Maroko	44,1	0,1	116,9	38,3	0,1	56,3	-5,8
Pobrežie Slonoviny	8,3	0	487,7	0,4	0	23,9	-7,9
Egypt	35,4	0,1	165,6	47,5	0,1	159,2	12,1
<i>AMERIKA</i>	<i>690,9</i>	<i>1,4</i>	<i>106,2</i>	<i>1 110,20</i>	<i>2,3</i>	<i>161,5</i>	<i>419,3</i>
z toho: Brazília	67,4	0,1	133,7	146	0,3	462,2	78,5
Mexiko	58,5	0,1	216,9	58,6	0,1	165,4	0,1

Jamajka	0,6	0	7,5	1,4	0	877,5	0,8
Kostarika	9,6	0	44,7	2	0	328,3	-7,6
Argentína	14,9	0	143,9	29,7	0,1	128,8	14,8
<i>AUSTRÁLIA</i>	23	0	110,5	88,7	0,2	149,2	65,7
z toho: Austrália	22	0	113,6	79,2	0,2	149,5	57,2
Nový Zéland	1	0	69,3	9,5	0	147	8,5
<i>OCEÁNIA</i>	1,4	0	83,1	0,8	0	161,1	-0,5
<i>NEŠPECIFIKO</i>	7 280,70	15	135,9	1,5	0	25,5	-7 279,20
<i>VANÉ</i>							

Príloha 5: Dovoz a vývoz podľa tried SITC

	2008	2009
Dovoz (tis. EUR b.c.)		
SPOLU	50 280 062,02	38 775 134,55
SITC 0 potraviny	2 302 882,01	2 184 354,43
SITC 1 nápoje	294 856,12	327 445,62
SITC 2 surové materiály	1 513 467,46	1 008 004,94
SITC 3 nerastné palivá	6 473 644,12	4 586 409,07
SITC 4 oleje a tuky	154 265,16	135 942,80
SITC 5 chemikálie	4 314 117,44	3 689 681,80
SITC 6 trhové výrobky	8 415 217,32	5 824 595,12
SITC 7 stroje a zariadenia	21 625 692,07	16 443 377,07
SITC 8 priemyselné výrobky	5 070 388,83	4 435 283,58
SITC 9 ostatné	115 531,49	140 040,14
Vývoz (tis. EUR b.c.)		
SPOLU	49 522 270,61	39 721 193,27
SITC 0 potraviny	1 647 260,79	1 525 564,71
SITC 1 nápoje	80 154,60	89 040,51
SITC 2 surové materiály	1 320 643,88	931 861,55
SITC 3 nerastné palivá	2 522 961,32	1 823 497,18
SITC 4 oleje a tuky	45 810,70	96 807,37
SITC 5 chemikálie	2 364 846,04	1 777 262,05
SITC 6 trhové výrobky	10 184 835,82	7 419 447,71
SITC 7 stroje a zariadenia	26 668 365,69	21 751 913,87
SITC 8 priemyselné výrobky	4 576 025,52	4 189 012,95
SITC 9 ostatné	111 366,24	116 785,38

Príloha 6: Dovoz a vývoz podľa tried harmonizovaného systému

Celkový dovoz a vývoz podľa tried harmonizovaného systému v tis. Sk, tis. EUR (FOB/FOB), štruktúra		
	2008	2009
Dovoz (tis. EUR b.c.)		
SPOLU	50 280 062,02	38 775 134,55
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	607 135,63	604 680,42
II. Rastlinné výrobky	762 809,18	676 726,24
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	169 790,87	155 722,55
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu, nápoje; tabak	1 368 777,58	1 345 086,15
V. Nerastné výrobky	7 105 131,28	4 951 529,85
VI. Výrobky chemického priemyslu a príbuzných priem. odvetví	3 257 573,41	2 859 351,64
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	2 865 280,24	2 209 476,61
VIII. Surové kože, kožky, usne, kožušiny a výrobky z nich; cestovné potreby	269 711,40	175 179,92
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie, korok a výrobky zo slamy	450 820,07	366 956,36
X. Buničina, celulóza, zberový papier, papier, lepenka, a výrobky z nich	901 932,72	773 215,11
XI. Textilie a textilné výrobky	1 418 066,06	1 419 954,44
XII. Obuv, klobúky, dáždňiky, slnečníky, biče, upravené perá, umelé kvetiny	390 184,06	379 194,29
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu, azbestu, sludy; keramika a sklo	705 434,88	550 375,26
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy; umelá bižutéria; mince	101 378,90	139 590,76
XV. Základné kovy a výrobky zo základných kovov	5 337 699,41	3 316 752,56
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprod.obrazu a zvuku	14 763 956,85	12 037 534,99
XVII. Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia	7 035 413,60	4 578 432,22
XVIII. Prístroje optické, fotograf., meracie, lekárske, hodiny a hodinky, hud.nástroje	1 566 845,06	1 221 132,38
XIX. Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo	15 195,83	12 186,21
XX. Rôzne priemyselné výrobky	1 088 635,96	921 292,26
XXI. Umelecké diela, zberateľské predmety a starožitnosti	1 178,53	2 010,28
Nešpecifikované	97 110,52	78 754,06
Vývoz (tis. EUR b.c.)		

SPOLU	49 522 270,61	39 721 193,27
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	511 302,94	389 450,67
II. Rastlinné výrobky	672 990,57	681 753,98
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	48 993,89	98 738,47
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu, nápoje; tabak	803 483,21	762 854,52
V. Nerastné výrobky	2 851 915,29	2 063 652,71
VI. Výrobky chemického priemyslu a príbuzných priem. odvetví	1 470 310,28	1 126 277,79
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	2 328 265,56	1 891 280,40
VIII. Surové kože, kožky, usne, kožušiny a výrobky z nich; cestovné potreby	113 215,41	115 014,05
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie, korok a výrobky zo slamy	803 736,29	751 926,13
X. Buničina, celulóza, zberový papier, papier, lepenka, a výrobky z nich	1 344 108,68	1 128 210,76
XI. Textilie a textilné výrobky	1 269 735,88	1 028 753,40
XII. Obuv, klobúky, dáždnyky, slnečníky, biče, upravené perá, umelé kvetiny	629 786,36	593 151,85
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu, azbestu, sludy; keramika a sklo	630 966,13	496 969,19
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy; umelá bižutéria; mince	148 339,85	184 297,46
XV. Základné kovy a výrobky zo základných kovov	6 846 921,98	4 460 240,57
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia, prístroje na záznam a reprod.obrazu a zvuku	15 910 340,14	14 044 407,23
XVII. Vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia	11 301 790,02	8 230 393,97
XVIII. Prístroje optické, fotograf., meracie, lekárske, hodiny a hodinky, hud.nástroje	463 947,74	405 527,48
XIX. Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo	10 953,17	15 049,30
XX. Rôzne priemyselné výrobky	1 327 184,46	1 216 748,20
XXI. Umelecké diela, zberateľské predmety a starožitnosti	178,12	440,20
Nešpecifikované	33 804,64	36 054,95

Príloha 7: Porovnanie celkového dovozu a vývozu z kapitolou 87

Tovarová štruktúra podľa kapitol harmonizovaného systému v tis. Sk, tis. EUR (FOB/FOB)		
	2008	2009
Dovoz (tis. EUR b.c.)		
00 SPOLU	50 280 062,02	38 775 134,55
87 Vozidlá iné ako koľajové, ich časti a príslušenstvo	6 713 423,21	4 374 918,78
Vývoz (tis. EUR b.c.)		
00 SPOLU	49 522 270,61	39 721 193,27
87 Vozidlá iné ako koľajové, ich časti a príslušenstvo	10 760 009,08	7 850 593,29
Štruktúra dovozu (%)		
00 SPOLU	100,0	100,0
87 Vozidlá iné ako koľajové, ich časti a príslušenstvo	13,4	11,3
Štruktúra vývozu (%)		
00 SPOLU	100,0	100,0
87 Vozidlá iné ako koľajové, ich časti a príslušenstvo	21,7	19,8

Príloha 8: Najväčších 10 dovozcov v rokoch 2008 až 2010

Poradie	Najväčší dovozcovia		
	2008	2009	2010
1	Samsung Electronics Slovakia, s.r.o.	Samsung Electronics Slovakia, s.r.o.	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s
2	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s	SLOVNAFT, a.s.	Samsung Electronics Slovakia, s.r.o.
3	. SLOVNAFT, a.s	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s	SLOVNAFT, a.s.
4	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	SONY SLOVAKIA, spol s.r.o.	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.
5	SONY SLOVAKIA, spol s.r.o.	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	FOXCONN SLOVAKIA, spol. s.r.o. (bývalé SONY)
6	U.S. Steel Košice, s.r.o.	PCA Slovakia, s.r.o.	U.S. Steel Košice
7	KIA Motors Slovakia, s.r.o.	Samsung Electronics Europe Logistics B.V.	KIA Motors Slovakia, s.r.o.
8	PCA Slovakia, s.r.o.	U.S. Steel Košice	PCA Slovakia, s.r.o.
9	Samsung Electronics Europe Logistics B.V	KIA Motors Slovakia, s.r.o.	Samsung Electronics Europe Logistics B.V
10	Continental Matador Truck Tires s.r.o.	Samsung Electronics LCD Slovakia s.r.o.	TESCO STORES SR, a.s.

Príloha 9: Najväčších 10 vývozcov v rokoch 2008 až 2010

Poradie	Najväčší vývozcovia		
	2008	2009	2010
1	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	Samsung Electronics Europe Logistics B.V	Samsung Electronics Europe Logistics B.V
2	Samsung Electronics Europe Logistics B.V	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.
3	U.S. Steel Košice, s.r.o.	PCA Slovakia, s.r.o.	KIA Motors Slovakia, s.r.o.
4	SLOVNAFT, a.s.	KIA Motors Slovakia, s.r.o.	U.S. Steel Košice, s.r.o.
5	KIA Motors Slovakia, s.r.o.	SLOVNAFT, a.s.	SLOVNAFT, a.s.
6	PCA Slovakia, s.r.o.	U.S. Steel Košice, s.r.o.	PCA Slovakia, s.r.o.
7	SONY SLOVAKIA, spol s.r.o.	SONY SLOVAKIA, spol s.r.o.	FOXCONN SLOVAKIA, spol. s.r.o. (bývalé SONY)
8	Samsung Electronics Slovakia, s.r.o.	Canon Europa N.V.	SONY UNITED KINGDOM LIMITED
9	Mondi SCP, a.s.	Mondi SCP, a.s.	Continental Matador Truck Tires s.r.o.
10	Continental Matador Truck Tires s.r.o.	Tesco International Clothing Brand s.r.o.	Slovnaft Petrochemicals, s.r.o.